

ΙΛΙΞΟΣ

Αν ο ωκεανός μπορεί να γαληνέψει,
το ίδιο μπορείς και εσύ.
Κι οι δύο είμαστε αλατισμένο νερό
ανακατεμένο με αέρα.

Nayyirah Waheed

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

από τις Θεοσοφικές Εκδόσεις

Έλενα Π. Μπλαβάτσικυ
Η Φωνή της Σιγής

Έλενα Π. Μπλαβάτσικυ
**Το Κλειδί
της Θεοσοφίας**

Έλενα Π. Μπλαβάτσικυ
**Τα Πρώτα Βήματα
στον Αποκρυφισμό**

Έλενα Π. Μπλαβάτσικυ
**ΓΙΟΓΚΑ
ΚΑΙ ΑΠΟΚΡΥΦΙΣΜΟΣ**
(Ανθολογία Εσωτερικής Γνώσης)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΧΕΙΜΑΡΑΣ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΗΣ ΘΕΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Βουκουρεστίου 25 Κωδ. Ταχ. 106 71, Αθήνα Αττικής, Κωδικός:4311

Τηλ. 210 36.20.702 - 210 36.10.961 Fax: 210 36.10.961

www.theosophicalsociety.gr

email(περιοδικού): ilisos@theosophicalsociety.gr

email(Εταιρείας): info@theosophicalsociety.gr

Διανέμεται δωρεάν στα μέλη

Ιδρυτής + ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ιδιοκτησία - Έκδοση: Θεοσοφική Εταιρεία εν Ελλάδα

Εκδότης - Διευθυντής: Αντώνιος Παπανδρέου

Σύνταξη / Επιμέλεια ύλης: Ιφιγένεια Κασταμονίτη

ΙΟΥΛΙΟΣ – ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ – ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2014

ΡΗΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ (από το θεοσοφικό περιοδικό Quest, Χειμώνας 2014): Η Nayyirah Waheed είναι σύγχρονη ποιήτρια και πεζογράφος που ζει στις ΗΠΑ. Άρχισε να συνθέτει σίχους σε ηλικία 11ετών, όταν η δασκάλα της έθεσε την εργασία αυτή στην τάξη της προκειμένου να δημοσιευτεί το επιλεγμένο ποίημα στην εφημερίδα του σχολείου τους. Η μικρή Nayyirah ανακάλυψε τότε ένα νέο τρόπο αυτό-έκφρασης και μεγαλώνοντας διακρίθηκε στην λογοτεχνία. Οι σίχοι του εξωφύλλου προέρχονται από την ποιητική συλλογή: «Αλάτι».

Η ΘΕΟΣΟΦΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Ιδρύθηκε στις 17 Νοεμβρίου 1875 στη Ν.Υόρκη από την Ε.Π.Μπλα-βάτσου και τον συντ/χη Χ.Σ. Όλκοττ. Η σημερινή έδρα της βρίσκεται στο Adyar, Madras – India. Σκοποί της είναι:

1. Ο σχηματισμός ενός πυρήνα της Παγκόσμιας Αδελφότητας της Ανθρωπότητας, χωρίς διάκριση φυλής, πίστης, γένους, τάξης ή χρώματος.
2. Η ενθάρρυνση της συγκριτικής μελέτης των θρησκειών, της φιλοσοφίας και της επιστήμης.
3. Η έρευνα των ανεξηγήτων νόμων της φύσης και των δυνάμεων που βρίσκονται σε λανθάνουσα κατάσταση μέσα στον άνθρωπο.

Θεοσοφία είναι το σώμα της αλήθειας που αποτελεί τη βάση όλων των θρησκειών, και του οποίου δεν μπορεί κανείς να διεκδικήσει την αποκλειστικότητα. Προσφέρει μια φιλοσοφία που κάνει τη ζωή κατανοητή και εκθέτει τη δικαιοσύνη και την αγάπη που καθοδηγούν την εξέλιξή της. Τοποθετεί τον θάνατο στη σωστή του θέση, σαν επαναληπτικό επεισόδιο σε μια ατελείυτη ζωή που ανοίγει την είσοδο σε μια πληρέστερη και λαμπρότερη ύπαρξη. Αποκαθιστά την επιστήμη του Πνεύματος στον κόσμο, διδάσκοντας ότι το Πνεύμα είναι ο αληθινός εαυτός του ανθρώπου, ενώ ο νους και το σώμα είναι οι υπηρέτες του. Φωτίζει τις Γραφές και τα δόγματα των θρησκειών και αποκαλύπτει τις κρυμμένες έννοιές τους.

Το Ελληνικό τμήμα της Θ.Ε. ιδρύθηκε αρχικά στην Κέρκυρα, το 1877, από τους κκ Όθωνα Αλεξάνδρου, Αλέξανδρο Ρομπότη, Δημήτριο Σοφοκλή, Κόντη Γκονέμη και Πασκουάλε Μενελάου. Υπό τη σημερινή μορφή της ως «Θεοσοφική Εταιρεία εν Ελλάδι», είναι σωματείο μη κερδοσκοπικό, νομίμως αναγνωρισμένο με την υπ' αρ. 8187/1946 απόφαση του Πρωτοδικείου Αθηνών. Εφόσον η Θ.Ε. έχει εξαπλωθεί ευρύτατα ανά τον πολιτισμένο κόσμο, και εφόσον άτομα όλων των θρησκειών έχουν γίνει μέλη της χωρίς να εγκαταλείψουν τα ιδιαίτερα δόγματά τους, τις διδασκαλίες και την πίστη τους, θεωρείται καλό να τονισθεί το γεγονός ότι δεν υπάρχει κανένα δόγμα, καμία γνώμη οποιουδήποτε που να δεσμεύει με οποιονδήποτε τρόπο, οποιονδήποτε μέλος της Θ.Ε. Η αποδοχή των τριών αντικειμενικών σχολών της είναι ο μόνος όρος για να γίνει κανείς μέλος της.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΕΥΧΟΥΣ

Dr. Maria Nilsson: Ιερείς ή Λιθοξόοι;	4
(Αξιολογώντας ανάγλυφα λατομείων της αρχαίας Αιγύπτου από Εσωτερική σκοπιά)	
Μαρίνος Πετρόπουλος: ● μυστηριώδεις δρόμοι της Ψυχής	17
με τον Εσωτερικό μας Εαυτό, με άλλους Κόσμους και Διαστάσεις + Τίτος Πετράκης: Μια επιστημονική εξήγηση για το «Μάτι»	25
Από την Άχρωνα Σοφία: Περί Πίστewς και Πλάνης.....	32
Μαριάνα Κανδεράκη: Περί Ποιήσεως	34
Dr. John Algeo: Θεοσοφική Εκπαίδευση	46
Γεώργιος Κουκουβίνος: Σκέψεις γύρω από το θρησκευτικό φαινόμενο και την έννοια της Θρησκείας	48
Hazrat Inaiyan Chan: Υπάρχει	59
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΩΝ.....	60
ΜΕΤΑΞΥ ΜΑΣ.....	63

Με χαρά πληροφορούμε τους αναγνώστες μας ότι μπορούν να επισκεφθούν την ιστοσελίδα της Θεοσοφικής Εταιρείας στην διεύθυνση:

www.theosophicalsociety.gr

Η ιστοσελίδα είναι γραμμένη σε δύο γλώσσες – Ελληνικά και Αγγλικά. Επίσης, την ιστοσελίδα της Θεοσοφικής στοάς Υπατία: **www.ypatia.gr** και της Θεοσοφικής στοάς Μίνως (Κρήτη): **www.minoslodge.gr**. Περισσότερες πληροφορίες θα βρείτε στη διεύθυνση **webmaster@theosophicalsociety.gr**

ΙΕΡΕΙΣ Ή ΛΙΘΟΞΟΙ;

(Αξιολογώντας ανάγλυφα λατομείων
της αρχαίας Αιγύπτου από Εσωτερική σκοπιά)

Dr. Maria Nilsson

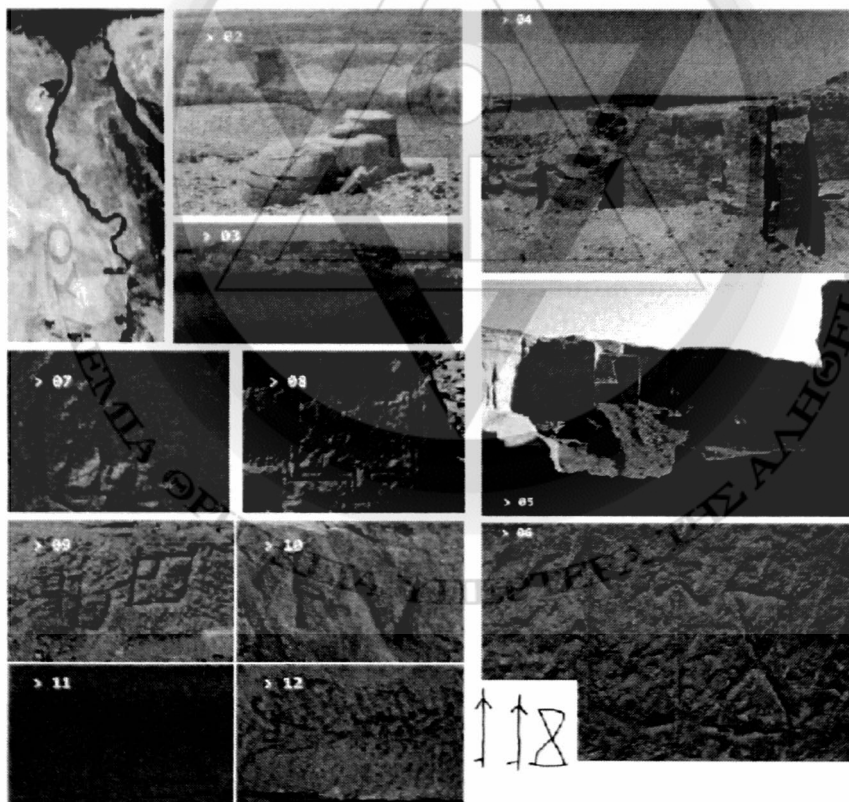
(Ομιλία στο θερινό συνέδριο της θεοσοφικής στοάς ΥΠΑΤΙΑ:
«Εσωτερικές Παραδόσεις στον Αρχαίο και Σύγχρονο Κόσμο», Καμέ-
να Βούρλα, Ιούνιος 2012 – Μετάφραση: Ιφιγένεια Κασταμονίτη)

Η Κλασική Αρχαιολόγος Dr. Maria Nilsson αποφοίτησε από το Πανεπιστήμιο του Gothenburg, Σουηδία, με μία διατριβή σχετικά με την Ελληνο-Αιγυπτιακή εικονογραφία. Έστρεψε την παγκόσμια προσοχή επάνω της όταν τοποθέτησε την Βασίλισσα Αρσινόη II ως θηλυκή Φαραώ ισότιμη με την πιο διάσημη Κλεοπάτρα VII. Μαζί με τον Dr. John Ward(*), εργάζονται από το 2007 επάνω σε ένα σχέδιο-ομπρέλα που ονομάζεται: «Σχέδιο Σείριος» και επικεντρώνεται στον αρχαίο συμβολισμό, την εξέλιξη και μορφολογία του. Επί του παρόντος έχουν επικεντρωθεί στην χαρτογράφηση της ανασκαφής στην Gebel el-Silsila, με σκοπό την δημιουργία, για πρώτη φορά, μιας αναλυτικής βάσης δεδομένων για χαρακτηριστικά και ανάγλυφα σε λίθους και επιγραφές. Με την υποστήριξη του Πανεπιστημίου της Αλεξάνδρειας εργάζονται ανεξάρτητα, χρησιμοποιώντας την οικία τους στο Luxor της Αιγύπτου ως βάση για την έρευνά τους.

Η λέξη Εσωτερισμός, η οποία συνδέει όλους όσοι συμμετέχουν σε αυτό το συνέδριο, ορίζεται κατά παράδοση ως μια ιδέα ή ένα σύστημα πεποίθησης που γίνεται κατανοητό από μια μικρή ομάδα ατόμων. Εκείνους δηλαδή, οι οποίοι έχουν μνηθεί στην γνώση που τους παρέχει την δυνατότητα να αποκωδικοποιήσουν μια κωδικοποιημένη, κατά τα άλλα, μορφή επικοινωνίας ή έκφρασης. Αυτός ήταν ο τρόπος με τον οποίο ερμήνευαν οι αρχαίοι Έλληνες τα ιερο-

γλυφικά των Αιγυπτίων. Είναι βέβαιο ότι ο ορισμός αυτός μπορεί να ισχύσει εξίσου σε μια σειρά προσηκτικά χαραγμένων συμβόλων, τα οποία βρίσκονται σε αρχαία λατομεία της Αιγύπτου και σε εξορυγμένους λίθους που έχουν χρησιμοποιηθεί στην οικοδόμηση των αρχαίων ναών. Παραδοσιακά χαρακτηρισμένα ως σχέδια λιθοξόων, σημάδια ομαδικότητας ή σημεία αναγνώρισης, όροι που μάλλον προκαλούν σύγχυση, τα σύμβολα αυτά ταξινομούνται σήμερα υπό τον γενικότερο όρο: «ψευδογραφές», ένα ζήτημα που ολοένα συνεχίζει να προσελκύει την προσοχή των σύγχρονων ακαδημαϊκών. Ο όρος αυτός χρησιμοποιείται για κάθε σημάδι, χαρακτήρα ή σύμβολο που δεν ανήκει σε κάποια ήδη κατανοητή ή ισχύουσα έως σήμερα γραπτή γλώσσα. Παρόλα αυτά, επιθυμώντας να περιοριστούμε εδώ στην ουσιαστική ερμηνεία και χρησιμότητα των υπό εξέταση συμβόλων, και αποφεύγοντας μια υπερβολικά εκτενή ακαδημαϊκή ανάλυσή τους, ας αναφερθούμε σε αυτά ως σύμβολα λατομείων δεδομένου ότι τα ανακαλύψαμε σε αιγυπτιακά λατομεία και λίθους που εξορύχτηκαν από λατομεία.

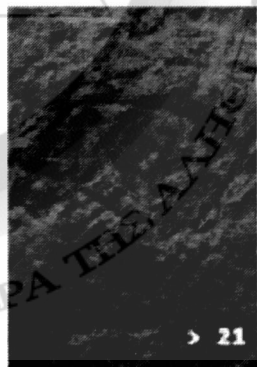
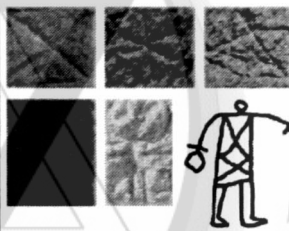
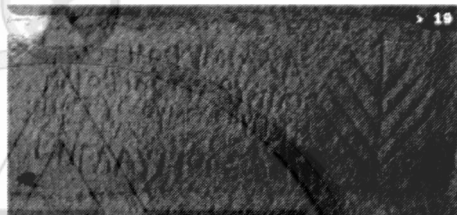
Έχοντας επεξεργαστεί από το 2007, μαζί με τον Dr John Ward, αυτά τα σύμβολα και την μετεξέλιξή τους στις κατοπινές κοινωνίες, θα ήθελα να σας μιλήσω σχετικά με το θέμα αυτό (τα ανάγλυφα) και να συζητήσω μαζί σας την εσωτερική σημασία τους στην αρχαία κοινωνία. Από την βάση εργασίας μας στο Luxor, ο Dr Ward και εγώ ταξιδέψαμε προς όλες τις τοποθεσίες της αρχαίας Αιγύπτου, από την Taposiris Magna προς βορρά έως την Dakka προς νότο καταγράφοντας τα ανάγλυφα που παρατηρούσαμε στους ναούς. Υπάρχουν άφθονα τέτοια ανάγλυφα σε όλη την αιγυπτιακή χώρα συμπεριλαμβανομένων διάσημων ναών όπως της Dendera, της Edfu, του Karnak, του Luxor, της νήσου Philae και της Abydos. Εντούτοις, αν και μοιάζουν με άλλα, δεν έχουν ταξινομηθεί ή μελετηθεί συστηματικά με αποτέλεσμα την πιθανή παρανόηση της ερμηνείας τους και της λειτουργικής τους χρησιμότητας.

Παρότι είχε υποτεθεί παλαιότερα ότι αυτά τα σύμβολα ανήκουν αποκλειστικά στην Ελληνορωμαϊκή περίοδο, υπάρχουν τεκμηριωμένα δείγματα σε κομμάτια λίθων με ημερομηνία σε κάποια από τις φαραωνικές εποχές κατά το Παλαιό, το Μέσο και το Νέο Βασίλειο, σε τοποθεσίες όπως η Saqqara, η Dashur, το Ραμσείο και ο ναός του Σέτι στην σύγχρονη Qurna. Η ερευνά μας εστιάζεται κατά κύριο λόγο στην πραγμάτευση των λατομείων ψαμμόλιθου στο Gebel el Silsila, που βρίσκεται μεταξύ των πιο γνωστών πόλεων Kom Ombo και Edfu, οι οποίες χωρίζονται μεταξύ τους από τον Νείλο δυτικά και ανατολικά στο στενότερο σημείο του. Με αυτήν την τοποθεσία θα ασχοληθώ κυρίως σήμερα. Η ανατολική πλευρά περιέχει τα καλύτερα δείγματα αρχαίας εξόρυξης και εδώ συναντούμε τα περισσότερα ανάγλυφα. Καταγράψαμε όλα τα λατομεία, καθένα χωριστά, και σας τα παρουσιάζω στις εικόνες όπου διακρίνεται η ακριβής θέση κάθε συμβόλου.

Στην πόλη Silsila, τα σύμβολα έχουν χαραχθεί με μεταλλική σμίλη με την ίδια τεχνική και προσοχή και έχουν μονό ή μερικές φορές διπλό περιγράμμα. Έχουν τοποθετηθεί μεμονωμένα ή σε σειρά σχηματίζοντας μια ευθεία, σε όλες τις πλευρές των λίθων και προς κάθε εμφανή κατεύθυνση, με ύψος από 10 εκατοστά έως ένα μέτρο. Η μορφή τους είναι ίδια ή παρόμοια με ιερογλυφικά, με γράμματα του Ελληνικού αλφάβητου, με ιδεογράμματα που θυμίζουν αρχιτεκτονικά σχέδια, όπλα, άνθη, κοσμικές απεικονίσεις, ζώα, αφηρημένα γεωμετρικά σχήματα και μερικά άλλα σχήματα που δεν έχουν ακόμη διευκρινιστεί. Η σημασία κάθε εικόνας έγκειται στην σχέση μεταξύ μορφής και ιδέας, και για τον λόγο αυτό κάθε σύμβολο πρέπει να προσδιοριστεί ατομικά προτού ανα-

λυθούν όλα μαζί ως ομάδα. Παρότι αναγνωρίζουμε την σπουδαιότητα κάθε μεμονωμένου συμβόλου, διαπιστώνουμε ότι εκείνα που έχουν χαραχθεί κατά ομάδες παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Σύμβολα χαραγμένα κατά ομάδες είναι τοποθετημένα σε οριζόντια γραμμή, κυρίως, που περιλαμβάνει έως και δέκα από αυτά μερικές φορές. Έχουμε όμως διακρίνει ομάδες συμβόλων τοποθετημένες σε συστάδες που μερικές φορές υπογραμμίζονται από μια γραμμή στην βάση, ή περιβάλλονται από ένα ορθογώνιο παραλληλόγραμμο, συνοδευόμενα ή μη από κείμενο με αφιέρωση.

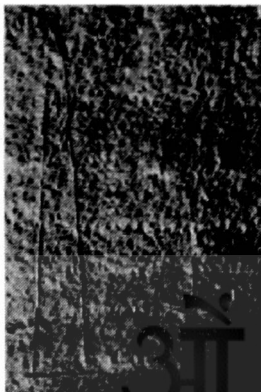
Δεν υπάρχει σταθερότητα στον συνδυασμό των συμβόλων, αν και ορισμένοι λίθοι στα λατομεία ή σε ναούς εμφανίζουν κάποιους επαναλαμβανόμενους συνδυασμούς. Για παράδειγμα στον ναό της Dendera, ο συχνότερα εμφανιζόμενος συνδυασμός απεικονίζει ένα καμάκι και έναν τονισμένο κύκλο, και το ίδιο παρατηρείται στα λατομεία του el Hosh. Στην δυτική Silsila παρατηρείται αρκετές φορές ο συνδυασμός μιας τράπεζας προσφοράς, του ιερού βάζου σίτουλα και ενός δένδρου. Ο ίδιος συνδυασμός παρατηρείται επίσης στην ανατολική Silsila, αν και περιβάλλεται κυρίως από επιπλέον σύμβολα. Ένα άλλο παράδειγμα συμβόλων τοποθετημένων κατά ομάδες περιλαμβάνει ένα σχέδιο που χαρακτηρίζουμε ως σταυρωτό (;) κουτί, τράπεζες προσφοράς, μια τρίαίνα, φτερά ή μαχαίρια, ένα δένδρο, άστρα, σημάδια σε σχήμα T και το γνωστό πτηνό με το ιδιαίτερο στυλ.

Μερικές φορές τα σύμβολα είναι τοποθετημένα σε άμεση σχέση με τοπικές ή Ελληνικές επιγραφές. Οι σύντομες επιγραφές περιορίζονται στην αναφορά του ονόματος του χαρακτή, ενώ οι εκτενέστερες παραθέτουν αυτό ή εκείνο το είδος θρησκευτικής ή προληπτικής (δεισιδαιμονικής) ερμηνείας. Κυρίως πρόκειται για κάποιο είδος λατρείας ή προσωπικής ευχής προς μια συγκεκριμένη θεότητα. Η θρησκευτική σχέση τονίζεται επίσης με έμφαση στα ίδια τα σύμβολα. Τα σύμβολα αυτά, κυρίως όταν είναι τοποθετημένα σε σειρές ανά δύο ή περισσότερα, αποτελούν ένα αρχαίο σύστημα επικοινωνίας για το οποίο ελάχιστα αντιλαμβανόμαστε σήμερα λόγω της καθαρά εσωτερικής τους φύσης. Μελετούμε κάθε σύμβολο χωριστά, σύμφωνα με την αποκαλούμενη σημειωτική μέθοδο, δηλαδή όταν το σύμβολο διαχωριστεί σε μικρότερα τμήματα ώστε να κατανοηθούν όλα τα συστατικά του μέρη. Από την στιγμή που θα αναγνωρίσουμε το σχήμα του, το μελετούμε από την σκοπιά των συμφραζομένων, λαμβάνοντας υπόψη μας όχι μόνον τα σύμβολα που το περιβάλλουν αλλά και επιγραφές και άλλα αρχαιολογικά ευρήματα.

Ένα άλλο σημαντικό στοιχείο στην μελέτη τους είναι η σύγκριση με άλλα σχήματα και χαρακτήρες, σε ήδη αναγνωρισμένα συστήματα συμβόλων συμπεριλαμβανομένων των σύγχρονων γλωσσών και των τεχνών. Νωρίτερα την τρέχουσα χρονιά, παρουσιάσαμε μια σύγκριση συμβόλων με εικόνες και χαρακτήρες που απεικονίζονταν σε μαγικά φυλακτά και μπορούμε να συμπεράνουμε ότι αρκετά συμπίπτουν πράγματι με αυτά. Επιθυμώ να σας παρουσιάσω μερικές από αυτές τις ομοιότητες με κάποιες εικόνες. Το φυλακτό που βλέπετε στην εικόνα απεικονίζει μια κεντρική φιγούρα περιβαλλόμενη από μικρότερα σχέδια. Έως τώρα μπορούμε να κατονομάσουμε πέντε ανάγλυφα λατομείου που σχετίζονται με αυτά: το σταυρωτό κουτί, τον ηλιακό σταυρό, το πεντάγραμμο, ένα είδος τριγώνου και το ank που κρατάει η κεντρική φιγούρα. Εκτός από τις ομοιότητες με τα δευτερεύοντα αυτά σχήματα έχουμε παρατηρήσει διάφορες ανθρωπομορφικές φιγούρες, σαν αυτήν στην δεξιά πλευρά της εικόνας που φοράει έναν σταυρωτό χιτώνα και κρατάει από ένα ank σε κάθε χέρι, και μπορούμε να την συγκρίνουμε με εκείνη στο φυλακτό. Ως δεύτερο παράδειγμα μπορούμε να εξετάσουμε ένα φυλακτό από ίασπη, το οποίο απεικονίζει μιαν ηλιακή θεότητα σε άμαξα με τέσσερα άλογα.

Τα ανάγλυφα των λατομείων δεν μπορούν να απεικονίσουν μια φιγούρα ακριβώς σαν αυτήν, αλλά υπάρχουν αρκετά σύμβολα που παρουσιάζουν κάτι ανάλογο. Αυτό που βλέπετε είναι τέσσερα άλογα τοποθετημένα συμμετρικά σε σχήμα ηλιακού τροχού ή σβάστικα.

Ένα από αυτά έχει τοποθετηθεί σε συνδυασμό με έναν οβελίσκο, που όπως γνωρίζετε αποτελεί ένα άλλο ηλιακό σύμβολο.

Μια άλλη ομάδα φυλακτών απεικονίζουν την μήτρα, όπως φαίνεται στην σχετική εικόνα. Η απεικόνιση της μήτρας σε φυλακτά θεωρείται ότι συμβολίζει την προστασία μιας γυναίκας, της μήτρας της, την προστασία της στην διάρκεια της κύησης. Πίστευαν επίσης ότι ήταν ένας τρόπος εκδίωξης δαιμόνων. Το σύμβολο της μήτρας σε φυλακτά συχνά απεικονίζεται συνδυαστικά με ένα κλειδί που θεωρούσαν ότι κλείδωνε ή ξεκλείδωνε την γυναικεία μήτρα. Όπως μπορείτε να δείτε στην φωτογραφία πρόκειται για απεικόνιση που καταγράψαμε στα ανάγλυφα αρχαίων λατομείων. Εντούτοις, ο συνδυασμός των συμβόλων σε αυτά και κυρίως το κλαδί δένδρου που προβάλλει από την μήτρα στην εικόνα, μας, οδηγεί στην πεποίθηση ότι το σύμβολό της εμπερικλείει μια πολύ σπουδαιότερη έννοια που δεν περιορίζεται απαραίτητως στο γυναικείο φύλο. Αντιθέτως, θα θέλαμε να το τοποθετήσουμε σε μια θέση ανάλογη εκείνης του συμβόλου σίτουλα, το οποίο σχετίζεται με το γυναικείο φύλο, και να προτείνουμε την πιθανότητα να συνδέεται με ένα πιο θεϊκό μήνυμα που λογικά αφορά σε μία από τις ισχυρότερες μητέρες-θεές και εκφράζει έναν συνδυασμό προστασίας και γονιμότητας. Όχι για εκείνους που εργάζονταν στα λατομεία αλλά σε ένα πιο συμπαντικό, φυσικό επίπεδο.

Ας αφήσουμε τώρα την σύγκριση με τα φυλακτά και ας εξετάσουμε μερικά επιλεγμένα ανάγλυφα. Ένα από τα κυριότερα σύμβολα που διακρίνουμε είναι η τράπεζα προσφοράς. Στην απλούστερη απεικόνισή της είναι ένα ορθογώνιο τραπέζι με ανοικτό ή κλειστό «στόμιο», με κατεύθυνση προς τα κάτω. Αν και το τραπέζι αυτό εμφανίζεται κυρίως μεμονωμένα ως σχέδιο, το συναντούμε περιστασιακά σε ομάδες στενά συνδεδεμένες με κερασφόρους βωμούς,

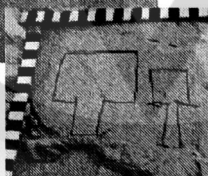
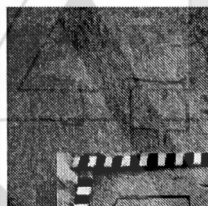

> 24

> 25

γεγονός που υποδηλώνει θρησκευτική έννοια. Μια πολύ συνηθισμένη λεπτομέρεια είναι αυτή που μπορείτε να δείτε επάνω στην τράπεζα προσφοράς. Θυμίζει ηλιακό δίσκο και κέρατα αγελάδας, ή το επάνω μέρος και τα χερούλια ενός βάζου σίτουλα. Μόλις τελευταία μπορούσαμε να αποδείξουμε ότι αυτή η λεπτομέρεια αντιπροσωπεύει τον φτερωτό ηλιακό δίσκο που απεικονίζεται στους περισσότερους Αιγυπτιακούς ναούς. Προτιμού-

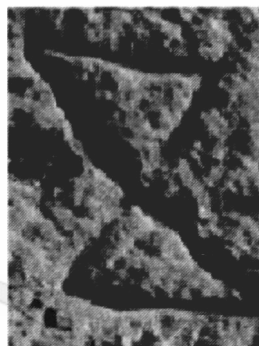
με την χρήση του όρου: «τράπεζα προσφοράς», στηριζόμενοι σε δείγματα που προσέξαμε σε άλλα τμήματα του κύριου χώρου του λατομείου, τα οποία έδειχναν λατρευτικά αντικείμενα τοποθετημένα στο κέντρο τραπεζιού, σε συνδυασμό με την προφανή ομοιότητα αυτού του σχήματος με αληθινό τραπέζι καθώς και με εκείνα που απεικονίζονται σε φυλακτά.

Είναι πολύ σημαντικό να προσδιορίσουμε το είδος αυτών των σχεδίων συγκρίνοντάς τα με γράφιτι που συναντώνται (για παράδειγμα) στα βουνά του Θιβέτ, τα οποία ο Howard Carter και οι υπο-

στηρικτές του περιγράφουν ως «ταφικά». Θα μπορούσε κανείς να υποστηρίξει αυτή την υπόθεση για δείγματα που συναντώνται σε περιοχές πολύ κοντά σε κοιμητήρια, αλλά η τοποθεσία και η εξαιρετικά απλή χάραξη της πλειοψηφίας των εν λόγω ανάγλυφων συμβόλων υποδεικνύουν μια μεταγενέστερη εποχή, γεγονός που αντικρούει τον χαρακτηρισμό τους ως ταφικά. Παρατηρήσαμε το ίδιο αυτό σύμβολο σε τοίχους ναών (για παράδειγμα στον Ναό του Acohis στο Karnak) και σε επιφάνειες βράχων. Βασισμένοι στα δείγματα που συναντήσαμε, θεωρούμε ότι είναι προφανής η θρησκευτική ή προληπτική-διδασκαμιακή τους σημασία.

Ένα άλλο συχνό σύμβολο είναι η κλειψύδρα. Πρόκειται για ένα από τα πιο συχνά εμφανιζόμενα σύμβολα επάνω σε εξορυγμένα τμήματα βράχων και για ένα από τα γενικότερα γράφτι σχέδια σε ολόκληρη την Αίγυπτο.

Προτιμήσαμε να το αποκαλέσουμε κλειψύδρα σύμφωνα με την πρόσφατα αναγνωρισμένη κύρια λειτουργία του, αν και δίχως να προκαθορίσουμε την αρχαία σημασία του. Παρότι έχει καταγραφεί ως μεμονωμένα εμφανιζόμενο σχέδιο, συναντάται συχνότερα μαζί με κάποιο άλλο ή με μια ομάδα σχεδίων, κυρίως με καμάκια. Η γενικότερη λειτουργία και σημασία της κλειψύδρας ως συμβόλου είναι άγνωστη. Έχει ταξινομηθεί ως θρησκευτικό σύμβολο, ως διπλός πέλεκυς ή λάβρυς, ή απλά ως ένα από τα ποικίλα μη συμβολικά σχέδια. Εντούτοις, όταν αναλύσαμε τα ανάγλυφα του ναού του Luxor, μας φάνηκε ότι το σύμβολο θα μπορούσε να είχε χρησιμοποιηθεί ως είδος θεραπευτικής επίδρασης. Όπως μπορείτε να δείτε στην εικόνα, η στήλη είχε υποστεί θραύση και στην συνέχεια επεξεργασία με σμίλη ώστε να επισκευαστεί η επιφάνειά της και πιθανόν να ετοιμασθεί για νέα διακόσμηση. Στην πλειοψηφία των περιπτώσεων, μια κλειψύδρα είχε χαραχθεί επάνω στην εκ νέου διακοσμημένη επιφάνεια και η στήλη παρέμεινε έτσι χωρίς άλλη επισκευή. Σας αφήνω να σκεφθείτε μόνοι σας: Θα μπορούσε να είχε χαραχθεί η κλειψύδρα ως είδος θεραπευτικού φυλακτού επάνω στην ιερή λίθινη στήλη, προκειμένου να επιδιορθώσει ή θεραπεύσει την φθορά της;

Ένα ακόμη συνηθισμένο σύμβολο είναι τα ανθρωπόμορφα σχήματα. Οι φιγούρες αυτές διαιρούνται σε αρκετές ποικιλίες, οι οποίες περιλαμβάνουν βασικές μορφές χωρίς άλλα πρόσθετα, μορφές επάνω σε άλογα ή καμήλες, κάποιες που κρατούν ασπίδα και δόρυ, άλλες που κρατούν ένα ank ή στέκονται μπροστά από έναν βωμό κλπ. Είναι δύσκολο να προσδιορίσουμε το μήνυμα των ανθρωπομορφικών σχεδίων που δεν συνοδεύονται από άλλα πρόσθετα, χωρίς να έχουμε κάτι συναφές να μας βοηθήσει. Εκείνες όμως που κρατούν δόρατα και ασπίδες, παρουσιάζουν ένα γενικό στυλ εμφάνισης που επικρατούσε κατά την Ελληνορωμαϊκή Περίοδο. Υποδηλώνουν μια κοσμική σύνδεση και την νίκη επί του χάους. Επίσης, εμπεριέχουν μια αποτρεπτική (μαγική) λειτουργία και έχουν τοποθετηθεί στην επιφάνεια

των λίθων ως προστασία από τα δαιμονικά και μοχθηρά πνεύματα. Οι ανθρωπομορφικές φιγούρες που ιππεύουν άλογα σχετίζονται με τον Ώρο, τον οποίο θεωρούσαν καταστροφέα των δαιμονικών δυνάμεων. Πρόκειται για μια εικονογραφική παράδοση που καταγράφηκε σε διάφορες περιοχές της Αιγύπτου και η οποία χρησιμοποιήθηκε στους πρώτους Χριστιανούς αγίους, όπως πχ στην απεικόνιση του Αγίου Γεωργίου. Η παραπάνω ερμηνεία υποστηρίζεται από τοπικές επιγραφές που αναφέρονται στον Pachimesen, τον προστατευτικό Αγαθοδαίμονα των λατομείων. Επιπλέον, μπορεί κανείς να συγκρίνει αυτές τις φιγούρες με απεικονίσεις του Abraxas ή του Άρη σε μαγικά φυλακτά, ή άλλων μορφών που φορούν την πανοπλία ενός Ρωμαίου λεγεωνάριου.

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να στρέψω την προσοχή σας σε ένα από τα σύμβολα που έχουμε καταγράψει στην Silsila και σε μερικούς Ελληνορωμαϊκούς ναούς. Σε ό,τι αφορά την εμφάνιση αυτών των ανάγλυφων, είναι πιο δύσκολο να προσδιοριστεί το σχήμα και η ταυτότητα μερικών από ό,τι άλλων. Το σύμβολο που βλέπετε στην

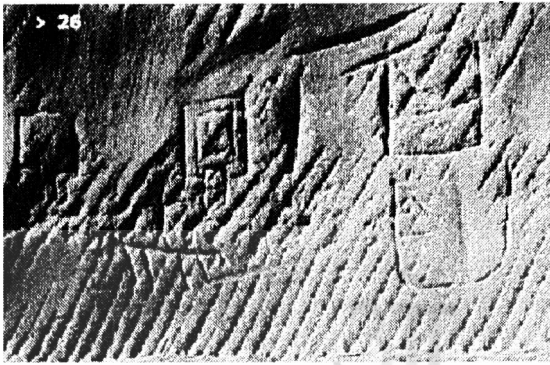
εικόνα δεν έχει ποτέ έως τώρα προσδιοριστεί. Όπως μπορείτε όμως να δείτε, όχι μόνο δείχνει να συνδέεται με άλλα σύμβολα αλλά συμπεριλαμβάνεται σε ένα σύνολο που υποδηλώνει με σαφήνεια μια θρησκευτική σχέση. Εδώ μπορείτε επίσης να δείτε δύο μορφές τοποθετημένες σε ένα ολοκάθαρα σχεδιασμένο ιερό με το όνομα του Σέρατη γραμμένο στο πλάι. Αναλύοντας αυτό το σύμβολο παρατηρήσαμε ότι υπήρχαν μερικές επιπρόσθετες λεπτομέρειες, όπως ένα μάτι και ένα φτερό που υποδήλωναν την μορφή ενός πτηνού. Λαμβάνοντας αυτό το είδος εμφάνισης ως βάση, θα θέλαμε να το σκεφθείτε συγκρίνοντάς το με κάποιο άλλο που οι περισσότεροι από εσάς έχετε συναντήσει ή για το οποίο έχετε ακούσει. Θα μπορούσαν, πράγματι, δύο μυτερές πατούσες να αντιπροσωπεύουν χέλια ή φίδια, και σε συνδυασμό με το σώμα και το κεφάλι ενός πτηνού να απεικονίζουν μια από τις πλέον διάσημες μορφές των μαγικών φυλακτών, τον Ahraxas;

Ως συμπλήρωμα σε αυτήν την παρουσίαση υπάρχει ένας πίνακας με διάφορα δείγματα συμβόλων που παρατηρήθηκαν σε ένα μόνο λατομείο. Όπως ανέφερα στην αρχή της ομιλίας μου, παλαιότεροι ερευνητές είχαν συνδέσει ή συσχετίσει αυτά τα σύμβολα με αληθινά σχέδια οικοδόμων θεωρώντας ότι αντιπροσώπευαν τον ιδιοκτήτη του λατομείου, τον εργολάβο, μεμονωμένους εργάτες ή ομάδες εργατών. Η έκφραση: «σχέδια οικοδόμων» είναι όρος καθορισμένος που στην αρχαία αρχιτεκτονική θα μπορούσε επίσης να υποδεικνύει έναν τρόπο προσδιορισμού της θέσης κάθε εξαρτήματος. Ως τέτοια, τα ανάγλυφα αναφέρονται επίσης ως «σημάδια τοποθέτησης», «σημάδια μεταφοράς», «σημάδια ύψους» ή «σημάδια βάθους», όροι που στο σύνολό τους αφορούν στα διάφορα στάδια μιας οικοδομικής κατασκευής.

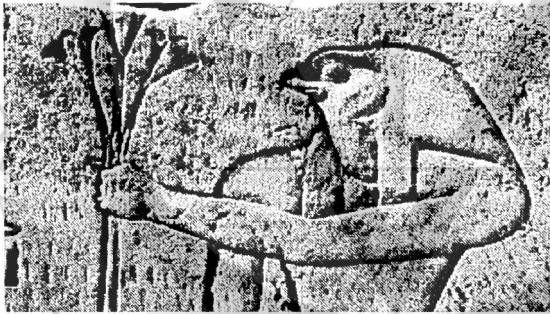

Ένας από τους πρώτους αιγυπτιολόγους, ο George Legrain, ανέπτυξε μια άλλη άποψη. Στηριζόμενος σε εκατό περίπου χαραγμένα σχέδια σε λατομεία του el-Hosh, παρουσίασε μια θεωρία που σχετιζόταν με την γλωσσολογία. Πρότεινε να συντακτιστούν τα σύμβολα με γλωσσολογικούς χαρακτήρες που συμβόλιζαν μια ξένη γλώσσα. Ο Sheldon Goslin κατέληξε σε παρόμοιο συμπέρασμα συ-

γκρίνοντας τα σύμβολα της νήσου Ελεφαντίνης με γράμματα Κάρων. Άλλη άποψη υποστηρίζει την θρησκευτική σημασία αυτών των συμβόλων, βασιζόμενη κυρίως στην συχνή εμφάνιση κερασφόρων βωμών, τραπεζών προσφοράς

και αντικειμένων που θα μπορούσαν να σχετίζονται με ιδιαίτερα λατρευτικά τυπικά. Μια άποψη σαν αυτήν παρουσίασε αρχικά ο William Spiegelberg, στηριζόμενος σε συναφείς τοπικές και Ελληνικές επιγραφές, αναθηματικές κυρίως και θεοσεβείς λατρευτικές. Η σημασία των επιγραφών που έχουν διατηρηθεί σε αυτά τα λατομεία έχει θρησκευτική ή προληπτική φύση. Επίσης, ο Holtz Jaritz υποστήριξε θρησκευτική λειτουργικότητα για ορισμένα από τα ανάγλυφα που παρατήρησε στην νήσο Ελεφαντίνη. Ωστόσο, η τελευταία αυτή άποψη έχει υπερκεραστεί από την γενικότερα αποδεκτή θεωρία για την σχέση τους με αρχιτεκτονικά σχέδια.

Παρότι αναγνωρίζουμε ορισμένες εύλογες πρακτικές χρήσεις των ανάγλυφων, το υλικό σε αυτήν την μελέτη μας υποδεικνύει έως τώρα μια περισσότερο θρησκευτική ή προληπτική χρήση, μια Εσωτερική φύση στην πιο

θεμελιώδη έννοιά της. Τα σύμβολα ανήκουν σε ένα πολύπλοκο σύστημα επικοινωνίας που μόνο λίγοι γνώριζαν. Συνδυάζει και αφομοιώνει εικονογραφικά στοιχεία από διάφορα αρχαία κείμενα και συστήματα εικονογράφησης της εποχής εκείνης. Κατά κύριο λόγο, οι κερασφόροι βωμοί και οι τράπεζες προσφοράς παρουσιάζουν μια σύνδεση με πρακτικές λατρευτικές τελετουργίες, ενώ διάφορα σχέδια που συμπεριλαμβάνουν καμάκια, τρίαινες, ηλιακούς σταυρούς, λωτούς, ήλιους και φυσικά γκράφιτι ζώων, όπως πχ τον Ώροπουλί, σκύλους και άλογα, εκφράζουν μια σχέση με Ελληνορωμαϊκές κοσμικές απεικονίσεις. Το Αιγυπτιακό ank αντιπροσωπεύει την

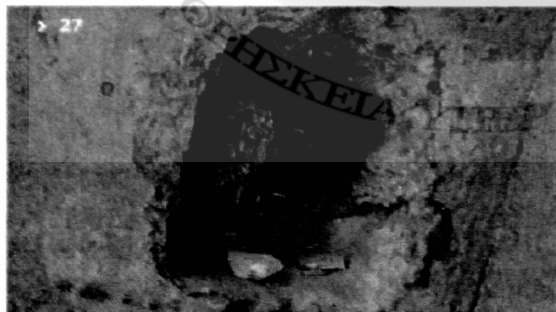
ίδια την ζωή και συχνά συναντάται μαζί με μια Ελληνορωμαϊκή υδρία, ή τοποθετημένο σε μια τράπεζα προσφοράς.

Η πλειοψηφία αυτών των συμβόλων μπορεί να παρατηρηθεί επίσης σε μαγικά φυλακτά και σε παπύρους μαγείας. Θα πρέπει να εξετάσει κανείς την πιθανότητα, ομάδες με τέτοια σύμβολα να αποτελούσαν κάποιο είδος μαγικών επικλήσεων, ξόρκια ή δοξολογίες. Κατά κάποιο τρόπο, όλα τα καλλιτεχνικά έργα είναι επικεντρωμένα σε εικόνες που αντανακλούν την ανθρώπινη ψυχή ή την κοινωνία της εποχής στην οποία ζει ο καλλιτέχνης. Αυτές οι εικόνες μπορούν να εκφράσουν το ιδεολογικό θεμέλιο επάνω στο οποίο στηρίζεται μια ολόκληρη κοινωνία. Με την σειρά της κάθε κοινωνία περιέχει κωδικοποιημένες θέσεις πολιτικο-θρησκευτικών αρχών, τις οποίες μεταδίδει διαμέσου μιας γλώσσας από κώδικες ανθρώπινης κατασκευής. Στην προκειμένη περίπτωση, οι κώδικες απεικονίστηκαν με μια σειρά ανάγλυφων συμβόλων που συνδύαζαν στοιχεία γραπτού λόγου και εικονογραφίας.

Εκτός από τα ίδια τα ανάγλυφα, το υλικό του χώρου των λατομείων που τα περιβάλλει παρέχει ενδείξεις λατρευτικής φύσης. Όπως βλέπουμε στην εικόνα αυτή, οι επιγραφές δίπλα στο ανάγλυφο εμπεριέχουν μια θεμελιώδη θρησκευτική έννοια. Υπάρχουν επίσης ποικίλα δείγματα από τις αποκαλούμενες σχισμές ή σπήλαια των προσκυνητών, σημεία δηλαδή όπου κάποιος επισκέπτης έχει ξύσει την επιφάνεια δίπλα σε ένα σύμβολο προκειμένου να εξάγει λευκή σκόνη, την οποία θα αναμείξει με υγρό για τους σκοπούς μιας τελετουργικής πράξης, ή θα την πάρει μαζί του. Έτσι, το σύμβολο γίνεται φορητό και κατά κάποιο τρόπο ένα φυλακτό από μόνο του.

Πρόκειται για μια λατρευτική πρακτική που συνεχίζεται ακόμη και σήμερα όπως έχουμε διαπιστώσει προσωπικά, και όπως μπορείτε να δείτε η άσκησή της διακρίνεται καθαρά στην εικόνα. Καθώς η θρησκευτική πρακτική εξελισσόταν προς την ατομική και περισσό-

τερο ιδιωτική λατρευτική τελετουργία, παράλληλα με την «δαιμονοποίηση» (των εννοιών) στην διάρκεια της Ελληνορωμαϊκής περιόδου της Αιγύπτου, είναι εύλογο τα στρατεύματα που υπηρέτουσαν στην Silsila

να στράφηκαν σε κάποιον τοπικό ιερέα για προστασία, ή να χρησιμοποιήσαν την δική τους προσωπική γνώση για φανταστικές λατρευτικές εικόνες και την σχετική λειτουργικότητά τους

Έως εδώ η μελέτη μας έχει ως αποτέλεσμα μερικά θεμελιώδη στοιχεία που κατά κύριο λόγο ανήκουν σε ένα πολύπλοκο και κωδικοποιημένο σύστημα επικοινωνίας, γνωστό μόνο σε όσους διέθεταν το κλειδί της ερμηνείας του. Καθώς αυτό ισχύει στις περισσότερες γλώσσες, τα σύμβολα δείχνουν σαφείς σχέσεις με την σφαίρα της θρησκείας, ένα σύστημα δεισδαιμονικής-προληπτικής πίστης, η οποία μπορεί να συγκριθεί από πολλές απόψεις με εικόνες και χαρακτήρες που απεικονίζονται σε μαγικά φυλακτά. Σαν τέτοια, ακολουθούν τον θεμελιώδη ορισμό του εσωτερισμού. Οι αρχαίοι πί-

στευαν ότι μια εικόνα χαραγμένη στο δάπεδο μπορούσε να έχει αποτρεπτική ενέργεια ίσης ισχύος με την αντίστοιχη εικόνα ενός φυλακτού. Οι αρχαίοι λένε ότι αν ένας άνθρωπος σταθεί επάνω σε μια τέτοια χαραγμένη εικόνα, μπορεί να έλθει σε επαφή με το πνεύμα μιας θεότητας ή ενός δαίμονα. Ο σκοπός ενός ανάγλυφου είναι όμοιος με εκείνον ενός φυλακτού. Εύλογα, λοιπόν, το ίδιο ισχύει και για τα ανάγλυφα λατομείων. Έτσι, τα σύμβολα έχουν θρησκευτική φύση και ενσωματώνουν

εσωτερικές αξίες. Σε ό,τι αφορά τον χαρακτήρα, τα σύμβολα εξυπηρετούσαν έναν συγκριμένο σκοπό και ενεργοποιούνταν συνειδητά από τον δημιουργό τους. Αυτή είναι η ουσία όλου του συμβολισμού στα πλαίσια της επίδρασής του ως εικονικός παράγοντας θεραπείας, και ατομικής ή συλλογικής ερμηνείας του συμβόλου.

(*) Σημ. ΙΙΙΣΟΥ – η ομιλία αυτή είχε δημοσιευτεί στο ηλεκτρονικό περιοδικό ΥΠΑΤΙΑ, τεύχος αρ. 6. Η ομιλία του John Ward, συνεργάτη της Maria Nilsson στην συγκεκριμένη έρευνα, θα δημοσιευθεί στο επόμενο τεύχος ΙΙΙΣΟΥ.

Οι Μυστηριώδεις Δρόμοι Επικοινωνίας της Ψυχής με τον Εσωτερικό μας Εαυτό, με άλλους Κόσμους και Διαστάσεις

Μαρίνος Πετρόπουλος

Θα αναλύσουμε, με κάθε λεπτομέρεια στην πρακτική εφαρμογή τους, τους δρόμους αυτούς της ανθρώπινης ψυχής που επικοινωνούν με άλλους κόσμους ή με άλλες διαστάσεις ή με τον εσωτερικό μας εαυτό κάθε εποχής, αφού το ΤΟΤΕ και το ΤΩΡΑ είναι το ίδιο δίχως παρελθόν και μέλλον: είναι το αιώνιο ΠΑΡΟΝ. Υπήρχαν και υπάρχουν άνθρωποι, αμύητοι και προπαντός μνημένοι, οι οποίοι, με μεγάλη ευκολία, άγνωστοι στους πολλούς, εισέρχονται και επικοινωνούν με άλλες διαστάσεις. Ακολουθούν εύκολα έναν ή περισσότερους από αυτούς τους δρόμους βάσει της εξελικτικής ποιότητάς τους ή της μνήσεώς τους από τους ειδικούς ΙΕΡΟΦΑΝΤΕΣ του κόσμου μας αυτού. Αυτά τα ψυχικά φαινόμενα της κάθε ημέρας ή του καθενός λεπτού, τα είχε τόσο πολύ μελετήσει η τότε ΘΕΟΥΡΓΙΑ αλλά και τα παρήγαγε πάντοτε κατά βούληση και τα χρησιμοποιούσε δια να επιτελέσει το ιερό και άγιο έργο της, της λήψεως σοφών οδηγιών και συμβουλών δια τα παρουσιαζόμενα προβλήματα της κάθε εποχής.

Καθώς γνωρίζουμε δε, η μέθοδος της διδαχής αποτελείτο από δύο μεγάλες ΑΡΧΕΣ-ΒΑΣΕΙΣ.

1) Την κατάδυση και συνάντηση του έσω εαυτού (Γνώθι σ' αυτόν) οπότε κυριαρχεί των φυσικών νόμων ο φυσικός άνθρωπος και από υιός ανθρώπου μεταβάλλεται σε Υιό Θεού.

2) Δια την εαυτού (πνεύματος) επικοινωνία με άλλες διαστάσεις και άλλων έσω κόσμων, όπου η γνωστή μέθοδος της ανταλλαγής σκέψεων με την γλώσσα περιττεύει και αντικαθίσταται με τελειότερα μέσα της πνευματικής ενεργειακής πραγματικότητας. Αυτό κυρίως (εννοείται η επικοινωνία με τις άλλες διαστάσεις και τα ΑΙΘΕΡΙΚΑ ΑΡΧΕΙΑ) επιτυγχάνονταν με τους επτά, κυρίως, δρόμους που χρησιμοποιούνται μέχρι σήμερα. Από την στιγμή της επαφής του ανθρώπου με τους δρόμους αυτούς, δύο κατευθύνσεις θα ανοιχτούν μπροστά του.

Η μία είναι η χρησιμοποίηση της μεθόδου της καταδύσεως έως το βάθος του είναι του. Η άλλη, η δια του επουρανίου σώματός του πτήση προς τα αιώνια. Έτσι, όλοι αντιλαμβανόμαστε χωρίς μεγάλο κόπο ότι από την στιγμή αυτήν εισερχόμαστε σε ένα από τα μεγαλύτερα μυστήρια του εσωτερισμού: στο μέγα και ιερό μυστήριο της επαφής της ψυχής του ζωντανού ανθρώπου με τις ψυχές των μεταστάτων, σε μια επικοινωνία η οποία σπάει τα δεσμά της παρούσης διαστάσεως, τα δεσμά της ύλης όπου ευρίσκεται ένας άλλος άγνωστος και αιώνιος κόσμος. Στην πορεία του αυτή κάθε ανθρώπου προς τα άγνωστα επίπεδα των διαφόρων διαστάσεων της αιωνιότητας της ψυχής, συμβαίνουν τόσα γεγονότα και πληροφορείται τόσα συμβάντα δια τον ανύπαρκτο χρόνο, σαν πραγματικά που στο μέλλον πρόκειται να συμβούν, ώστε έκπληκτη προς τα μυστήρια αυτά η ταλαιπωρη ψυχή συσπειρώνεται προς τον έλκοντα το είναι της Θεϊού σύζυγο, το Πνεύμα, και αισθάνεται τον φόβο με την μακαριότητα της αιωνιότητας σε περιεργα συναισθήματα που δεν δημιουργούνται κατά την τρισδιάστατη γήινη διέλευση.

Α) Η πρώτη περίπτωση της επικοινωνίας του καταλλήλως προετοιμασμένου, ονομάζεται Έκσταση ή ο Άρρητος Νόμος, ο Εξοστατικός Δρόμος. Στον δρόμο αυτόν οι ψυχές των ανθρώπων εισέρχονται σε μια ομαλή πτήση, σε διάδρομο που οδηγεί σε μια αίθουσα όπου δεν υπάρχουν διαστάσεις. Οι ψυχές αυτές αναπτύσσουν κραδασμούς συ-

χνότητας της τάξεως των 700-800τρεις εκατομμυρίων ανά δευτερόλεπτο. Όσο το εγκαταλειμμένο φυσικό σώμα πειθαρχεί στους πνευματικούς ανέμους, τόσο απονεκρώνεται μέχρι της μεγάλης στιγμής της επανόδου-αφυπνίσσεως. Αυτή είναι η Μακρά Έκστασις.

Β) Ο δεύτερος δρόμος είναι ο δρόμος της Εκλάμψεως. Στην δεύτερη αυτήν περίπτωση, η ταχύτητα της μακάριας ψυχής ελαττώνεται αισθητά έως ότου συγχρονισθεί και συντονισθεί με τις κατερχόμενες και μειωμένες σε συχνοκραδασμούς μορφές- σκέψης, με τις οποίες επικοινωνεί ο αγιασμένος με τις ακτίνες του ΑΙΩΝΙΟΥ ΝΟΥ, οπότε εισέρχεται, κατά τα λεγόμενα, στα Φώτα της Σοφίας.

Γ) Ο τρίτος και μεγάλος δρόμος επικοινωνίας της ανθρωποψυχής με τις άλλες διαστάσεις και άλλους εσώτερους κόσμους είναι ο θρυλικός αρχαίος δρόμος της διασπάσεως, ή ο δρόμος του διχασμού της προσωπικότητας. Η ταχύτητα των κραδασμών του δρόμου αυτού ανέρχεται στην τάξη των 800-850τρεις εκατομμυρίων κυμάνσεων το δευτερόλεπτο. Τότε η επαφή με τις αγαθές και θείες οντότητες επιτυγχάνεται και γεμίζει κάθε κενό, η δε ανθρώπινη ψυχή λούζεται με σοφία φωτός και συμμετέχει, όπως και πρώτα συμμετείχε προ του άχρονου χρόνου, μέσα στην θεία αρμονία του Αιώνιου Όλου. Ενώ εκ πρώτης όψεως το φυσικό σώμα του ανθρώπου εμφανίζεται σαν να λειτουργεί κανονικά, στην πραγματικότητα συμβαίνει το αντίθετο. Υπάρχει μια ελάχιστη φυσική ενέργεια, με πολύ λίγες αναπνοές, με ελάχιστους σφνγμούς και βραδύτατη καρδιακή δραστηριότητα.

Ακριβώς στο σημείο αυτό έχει πραγματοποιηθεί η λεγόμενη διάσπαση της προσωπικότητας. Τώρα ο διχασμός είναι ένα γεγονός αναμφισβήτητο, ενώ ο εγκέφαλος λειτουργεί κανονικά σε αναμονή της λήψεως από τα αρμόδια κύτταρα του στις καταιγίδες της υψηλής συχνότητας, οι οποίες θα μεταδώσουν πολλά από τα άγνωστα στην

φυσική διάστασή μας. Τώρα η ψυχή απελευθερωθείσα, αναπτύσσει μια περίεργη κινητική δραστηριότητα, διατρέχοντας πεδιά και υποπεδιά άλλων διαστάσεων και ενώ συμμετέχει και δρα, αφήνει κατάλληλα να περάσουν από το

φράγμα που ασφαλίξει την μία από την άλλη διάσταση, πληροφορίες υψηλές δια συμβάντα ακατανόητα στον φυσικό άνθρωπο και γνώσεις καταστάσεων απροσπέλαστες στην πτωχή υπόστασή μας.

Δ) Τέλεια διάσπαση και βαθιά εγκοίμηση του ανθρώπινου όντος. Πρόκειται για τον τέταρτο δρόμο της γνωστής μεθόδου των προγόνων μας Ελλήνων. Τα Αμφιαράεια και τα Ασκληπιεία πάνω σε αυτόν στηρίζονται. Είναι ο απόλυτος διχασμός, ο ύπνος της μεγάλης διάρκειας. Ύπνωση βαθιά που περιέχει σπέρματα λυτρώσεως από την γνωστή μας ύλη με το φαινόμενο του τεχνητού προθανάτου. Αναπτύσσεται μια τεράστια ταχύτητα των παλμικών κραδασμών της ψυχής, για την ευκολότερη διείσδυση σε κόσμους εσώτερους και ασφαλισμένους από την θεία επαγρύπνηση και θεία πρόνοια. Ο απόλυτος διχασμός ή η εγκοίμηση είναι απαραίτητη δια να μην υφίσταται η ψυχή την ταλαιπωρία της φροντίδας του εγκαταλειμμένου φυσικού σώματος και να

συγκρατεί σαν λώρος ασφαλείας την επιστροφή εις τα ίδια. Η ποιοτική εξέλιξη της ψυχής παίζει σπουδαιότατο ρόλο στην προκειμένη περίπτωση.

Βάσει αυτής διασπά τους φραγμούς και εισέρχεται σε άλλες διαστάσεις, όπου την ανέχονται τα υπάρχοντα εκεί ομοειδή και ομοιοποιοτικά όντα. Σε διαφορετική περίπτωση, ο φραγμός εμποδίζει και ακόμη εκδιώκει με βίαιο τρόπο τον βέβηλο που επιχειρήσε να εισέλθει στις ιερές και απόκρυφες εστίες των ανωτέρω τέκνων. Από το γεγονός αυτό συμβαίνουν πολλά δυστυχήματα σε ψυχές που αγνόησαν τους νόμους της δημιουργίας και θέλησαν να εισέλθουν σε απαγορευμένες, για αυτές, διαστάσεις. Επιστρέφουσα με την ασύλληπτη ταχύτητα των 950τρεις εκατομμυρίων περίπου παλμοδονήσεων το δευτερόλεπτο η ψυχή μας στην διάσταση του φυσικού μας κόσμου, αναστατώνει βιαίως τα περιβλήματα του εσώτερου εαυτού μας και προξενεί σκληρές ανωμαλίες στους χαμηλούς κραδασμούς του φυσικού μας κό-

σμου. Αυτό είναι το αίτιο που δημιουργεί την λεγόμενη ανισορρόπηση των πάσης φύσεως δυνάμεων, αποτέλεσμα του οποίου είναι σοβαρές αναπηρίες: πνευματικές και προ παντός σωματικές, που σχεδόν φέρνουν και τον θάνατο του φυσικού μας σώματος.

Ε) Κατοχή και εξάρτηση, ή ο αρνητικός δρόμος της ζωής του ανθρώπου. Στον πέμπτο δρόμο συμβαίνουν απολύτως τα αντίθετα. Αντί να ανέλθει η ψυχή, κατέρχεται άλλη ψυχή η οποία, με έναν εσωτερικό μηχανισμό, καταλαμβάνει ή κυριεύει το φυσικό σώμα μας δια του οποίου εκδηλώνει το ποιόν της, τις προθέσεις της, τις γνώσεις της, ακόμη και την αιώνια ταυτότητά της. Από όσα γνωρίζουμε από το περίεργο αυτό μυστήριο πρώτα καταλαμβάνεται η ψυχή του φυσικού ανθρώπου, μέσα στην οποία συνοικεί με την ιδιοκτήτρια ψυχή του φυσικού σώματος για λίγο ή πολύ χρονικό διάστημα. Είναι δυνατόν να εκδιωχθεί προς στιγμήν η ιδιοκτήτρια ψυχή, ή και οικειοθελώς να εγκαταλείψει το σώμα της μετά από κοινή συμφωνία των δύο ψυχών. Όλα αυτά πάντοτε εν αγνοία του εαυτού τους: του φυσικού εγκεφάλου. Η κατάληψη συμβαίνει σε καταλλήλους και προετοιμασμένους ελεγχόμενους οργανισμούς, καλούς ή κακούς αναλόγως της ποιοτικής αξίας της ψυχής, και κατευθύνει το φυσικό σώμα με τρόπο που δεν επιδέχεται αντιρρήσεις ή αντιδράσεις. Κατά την κατοχή του φυσικού σώματος υπό αγαθών ή και ψυχοφθόρων πνευμάτων, γίνεται μερική ή ολική χρησιμοποίηση του εγκεφάλου όσο και των διαφόρων μελών του σώματός του.

ΣΤ) Εμπνεύσεις δια του Διαλογισμού της αυτοσυγκεντρώσεως ή ο δρόμος του μεγάλου φωτισμού. Ο έκτος αυτός δρόμος είναι πολύ μελετημένος από μεγάλους ΜΥΣΤΕΣ. Κατά τον βαθμό θελήσεως και την δυναμική προσήλωση του πειραματιζόμενου, καθώς και με την ποιοτική εξέλιξη του ψυχικού κόσμου του επιδιώκοντος, συμβαίνει να πραγματοποιηθεί η σύλληψη σπανίων ιδεών και συμβουλών, και μέσω αυτών να δοθούν λύσεις μεγάλων προβλημάτων, η εισαγωγή νέων θεωριών και η χρησιμοποίηση πνευματικών δυνάμεων κατά πολύ ανώτερων της πνευματικής αξίας του εμπνευσθέντος συνανθρώπου. Αυτό ακριβώς συμβαίνει και με όλες τις ανακαλύψεις μέσω, τρόπων και μεθόδων διαβιώσεως των συνανθρώπων μας, κατά καιρούς, στην παρούσα διάσταση. Είναι, καθώς γνωρίζουμε, απόλυτα εξακριβωμένο ότι όλα τα επιτεύγματα στην πρόοδο και τον πνευματικό πολιτισμό προέρχονται από εμπνεύσεις.

Όλοι οι εφευρέτες ανά τους αιώνες, επίσημα διακήρυξαν ότι ξαφνικά συνέλαβαν μια εσωτερική φώτιση περίεργη και ότι αυτό που αναζητούσαν εμφανίστηκε μπροστά τους κατανοητό και αφομοιώσιμο, με τρόπο περίεργο και αδικαιολόγητο. Αυτές δε οι διηγήσεις των

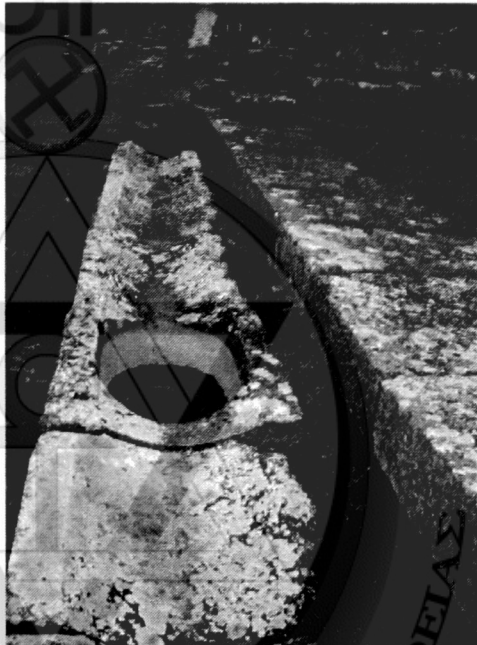
μεγαλυτέρων εφευρετών της ανθρωπότητας αποτελούν, για τους εσωτεριστές, φυσιολογικά φαινόμενα. Η περίπτωση αυτή των εμπνεύσεων και των ανακαλύψεων προέρχεται από την τροφοδοσία του εγκεφάλου (του πεπερασμένου) όλων των πληροφοριών και των γνώσεων από τους πνευματικούς οδηγούς ή ψυχο-οντότητες από διάφορες διαστάσεις μέσω του αιθερικού εγκεφάλου, που με την αυτοσυγκέντρωσή του επιτυγχάνει την αληθινή έμπνευση. Όλοι οι οδηγοί της ανθρωπότητας χρησιμοποίησαν την εμπειρία αυτήν και γεύθησαν την πνευματική τροφή της εμπνεύσεως: Πυθαγόρας, Σωκράτης, Πλωτίνος, Νικόδημος, Spinoza, Swedenborg και χιλιάδες άλλοι, εφευρέτες, θεολόγο, φιλόσοφοι, τεχνοκράτες και νομοθέτες. Εδώ όμως θα πρέπει να πούμε ότι υπάρχουν πολλοί αμύητοι που εξηγούν αυτά τα φαινόμενα με πολλή ευκολία, λέγοντας την λέξη: διαίσθηση. Η ίδια όμως η διαίσθηση είναι ένα μεγάλο κεφάλαιο του Εσωτερισμού που περιέχει την αληθινή του ανάλυση.

Η διαίσθηση, κατά τον Εσωτερισμό, είναι η φωτεινή ακτινοβολία από διάφορα μήκη, κύματα και συχνότητες, η οποία είναι το μέσον της μεταδόσεως γνώσεων και υπέρ-γνώσεων από οντότητες (πάντοτε άσαρκες), οι οποίες επιθυμούν να φωτίσουν τον ικανό να δεχθεί τις γνώσεις και τις υπέρ-γνώσεις με το μοναδικό μέσον των ακτινοβολιών από το υπερπέραν. Μόλις αυτό πραγματοποιηθεί, δηλαδή τα συλλαμβανόμενα μηνύματα, μεταφράζονται ευθύς από τον αμύητο σε έννοιες οι οποίες ανεβλήθησαν από του φυσικού του εγκεφάλου, ενώ στην πραγματικότητα ήταν ο καθιερωμένος συντονισμός αγαθών και υψηλών πνευμάτων, δηλαδή συντονισμός άσαρκων και ένσαρκων. Πολύ εύκολα θα καταλάβει ο ερευνητής-μελετητής για τον συντονισμό των κραδασμών με την βοήθεια της παρουσίας μιας υψηλής οντότητας, του ένσαρκου διασκεπτομένου με μια άσαρκη πνευματική οντότητα που επιζητεί να διδάξει. Έτσι, οι εφευρέσεις και οι ανακαλύψεις προέρχονται από τα ανώτερα πνεύματα, τα οποία διαβιβάζουν στους ανθρώπους της διαστάσεώς μας τις γνώσεις τους από την εμπειρία που κατέχουν.

Ζ) Τέλος, φθάνουμε στον τελευταίο δρόμο που είναι τα Όνειρα, η διείδυση της ψυχής από την απελευθέρωσή της εκ του φυσικού ύπνου. Ο έβδομος αυτός δρόμος, ο ονομαζόμενος και Ευεργετικός δρόμος, χρησιμοποιείται από την ψυχή του ανθρώπου στο διάστημα του φυσικού μας ύπνου. Ελευθερώνεται τότε η ψυχή από το φυσικό μας σώμα και προσλαμβάνοντας μια ταχύτητα αφάνταστη δια τον εγκέφαλό μας, ξεκινάει μια πτήση φανταστική ξετυλίγοντας τον μετωπιαίο μεμβρανώδη αιθερικό χώρο με απίστευτη ταχύτητα, έχοντας ατελείωτο νήμα λεπτότατης κατασκευής από αιθερική ταινία που

αποτελεί ένα από τα πολλά θαύματα της δημιουργίας. Η περιβόητος αυτή ταινία φυλάσσεται εις το μετωπικό σημείο και μεταξύ των δύο λοβών αυτού. Τότε η ψυχή με την υπέρ-ταχύτητά της εισέρχεται σε κόσμους άλλων διαστάσεων όπου και ζει πραγματικά μετά των ομοίων, στιγμές θείας αιωνιότητας, και μπορεί ορισμένες φορές να ενημερώσει τον εγκέφαλό μας δια αυτά που έχουν γίνει ή αυτά που θα συμβούν στο μέλλον του θεϊκού σχεδίου. Πολλές φορές δε, τα υψηλά νοήματα του φωτισμού του νου μας δίνονται με συμβολικές εικόνες και παραστάσεις.

Έτσι, λοιπόν, κατά τον φυσικό μας ύπνο απελευθερώνεται από το αιθερικό της περίβλημα η ψυχή μας και ανέρχεται μέσα από άπειρους και απερίγραπτους κόσμους, γνωστών της από την κεκτημένη εμπειρία της παραμονής της μέσα σε αυτούς, που τώρα συγχρονίζεται με τις ιδιαίτερες καταστάσεις των διαφόρων διαστάσεων από όπου διέρχεται αστραπιαία. Εκεί στους εσώτερους κόσμους, τους γνώριμους από παλαιά ζωή της ψυχής μας, η δόνηση που δέχεται είναι απείρως υψηλότερη από τους κραδασμούς της παχυλής μας ύλης.

Αμφιαράειο

Δια τον λόγο αυτόν, στα δικά μας όνειρα, μέσα σε λίγο ή ελάχιστο γήινο χρόνο, λαμβάνουμε μέρος σε γεγονότα τα οποία αντιπροσωπεύουν γήινο χρόνο τεράστιο για να παρασταθούμε μέσα σε αυτόν. Αυτά τα γεγονότα που διαλαμβάνουμε στον ονειρικό μας κόσμο, εκτυλίσσονται σε άλλες διαστάσεις και για να πραγματοποιηθούν στην γη μας θα χρειαζόνταν ολόκληρα χρόνια. Αλλά ακόμη και όνειρα τα οποία αφορούν σε γεγονότα που διαδραματίζονται στον κόσμο της δικής μας διαστάσεως, διαρκούν ελάχιστα χρονικά διαστήματα λόγω της ταχύτητας με την οποία η ψυχή μας ενεργεί.

Όλοι μας μπορούμε να αντιληφθούμε ότι ολόκληρο το θέμα της πρακτικής ενασχολήσεως των Θεουργών της αρχαιότητας ήταν σοβα-

ρότατο και ηλέκτριζε το ενδιαφέρον σε μεγάλες οντότητες όπως πχ του Σόλωνα, του Πυθαγόρα, Ηράκλειτου, Κρατύλου, Πλάτωνα, Ηροδότου, Φίλωνος, Πλωτίνου, Ξενοφάνη, και τόσες άλλες οι οποίες μυήθηκαν στον πολύπλευρο μηχανισμό της και διδάχθηκαν τις υψηλές αλήθειες της πραγματικότητας, οι οποίες αλήθειες συνέβαλαν στην δημιουργία πραγματικών πολιτισμών στις διάφορες φυλές του ανθρωπίνου γένους. ΕΝ ΤΟ ΠΑΝ, διεκήρυξε ο αξέχαστος Ξενοφάνης στην Ελέα της Κάτω Ιταλίας, όταν δίδαξε την φιλοσοφία των Ελεατών, όπως το «ΕΙΣ ΘΕΟΣ», «Ούλος ορά, ούλος δε νοεί, ούλος δε τ' ακούει». Ο δε Ηράκλειτος κληρονόμησε στους ανθρώπους των μετερχόμενων γενεών από το 550πΧ: «Εκ πάντων εν και εξ ενός τα πάντα». Επίσης, «Πάντα ρει, είναι δε παγίως ουδέν». Το δε μέγα και ιερό μυστικό ήταν η αποκάλυψη του πνευματικού κόσμου και η επαφή με αυτόν κατά τάξη και ποιότητα ψυχική, στους διαφόρους υποψηφίους Θεουργούς, τους μνημένους στα άρρητα αυτά μυστήρια που περικλείουν όλα τα κεκρυμμένα και ακοινολόγητα συμβαίνοντα στα άδυτα των ναών, των πανάρχαιων εκείνων χρόνων της ανθρωπότητας.

Αυτά υπήρξαν τα μυστήρια τα οποία αποσκοπούσαν αφενός μεν στην απόδειξη της υπάρξεως της μοναδικής αλήθειας, και αφετέρου στην αποπνευματοποίηση εκλεκτών ανθρώπων και μέσω αυτών στην ηθικοποίηση και εξέλιξη των λαών. Έτσι, μεγάλοι Μύστες εργαζόταν πυρετωδώς δια την επιτέλεση του Θείου σχεδίου, της συστηματικής ανυψώσεως των λαών με την παροχή πνευματικής βοήθειας υπό τύπου θρησκευτικής διδασκαλίας, δια την επιτάχυνση της ψυχικής συγκινησιακής οδού, των κραδασμών της ψυχής και την φυσιολογική τελειοποίηση αυτής. Το έργο όμως αυτό υπήρξε φοβερά δύσκολο και δυσεφάρμοστο, διότι οι παντός είδους αντιδράσεις της ψυχής λόγω της υλικής της μέθης και της συνήθειάς της στους χαμηλούς κραδασμούς, τους νωθρούς και σκοτεινόχρωμους, την απομάκρυναν από την πνευματική εξουσία και την πνευματική σύμπραξη. Είναι τόσο απλά και τόσο καθαρά τα πάντα, ώστε να απορεί κανείς πώς οι αντιμαχόμενοι την αλήθεια δεν εισέρχονται στην πραγματικότητα και να αποβάλλουν τους νωθρούς και επιβλαβείς κραδασμούς της ανωφελούς γήινης ύλης.

Τελειώνοντας, θέλω να θυμίσω σε όλους μας την συνεχή και αδιάκοπη γνώση των ανεξάντλητων νόμων τους οποίους θα συναντά στην πορεία του προς τα εμπρός, ο καθένας μας. Όταν ο κάθε θνητός εννοήσει τον μεγάλο σκοπό και εισέλθει στην Ατραπό, μεταβάλλεται σε αθάνατο και ζει έκτοτε, από την παρούσα ζωή, ως Άγιος υιός του ανθρώπου και υιός του Θεού.

Μια Επιστημονική Εξήγηση για το «Μάτι»

+ *Τίτος Πετρόακης*
(Κρήτη) (*)

Νέες συναρπαστικές ανακαλύψεις αποδεικνύουν ότι τα πάντα δονούνται σε ορισμένη ηλεκτρομαγνητική συχνότητα και έτσι δίνουν εξηγήσεις για τα υπερφυσικά φαινόμενα, για το τι είναι νους και συνείδηση και πώς επιδρούν στην ύλη, την υγεία μας και στο πεπρωμένο μας, καθώς και γιατί ματιαζόμαστε ή ερωτευόμαστε συγκεκριμένα άτομα. Η απάντηση βρίσκεται στα ηλεκτρομαγνητικά σήματα υψηλής συχνότητας της τάξης των Mega Hertz, (ή εκατομμύρια κύκλοι ανά δευτερόλεπτο) που εκπέμπουμε.

Σύμφωνα με μια λαϊκή και αρχαία πίστη, η ψυχική ενέργεια των ανθρώπων ανταλλάσσεται μέσω

των ματιών. Από εκεί ξεκινά ο έρωτας αλλά και η βασκανία! Το «κακό μάτι», το μάτιασμα, είναι μια πανάρχαια πεποίθηση σύμ-

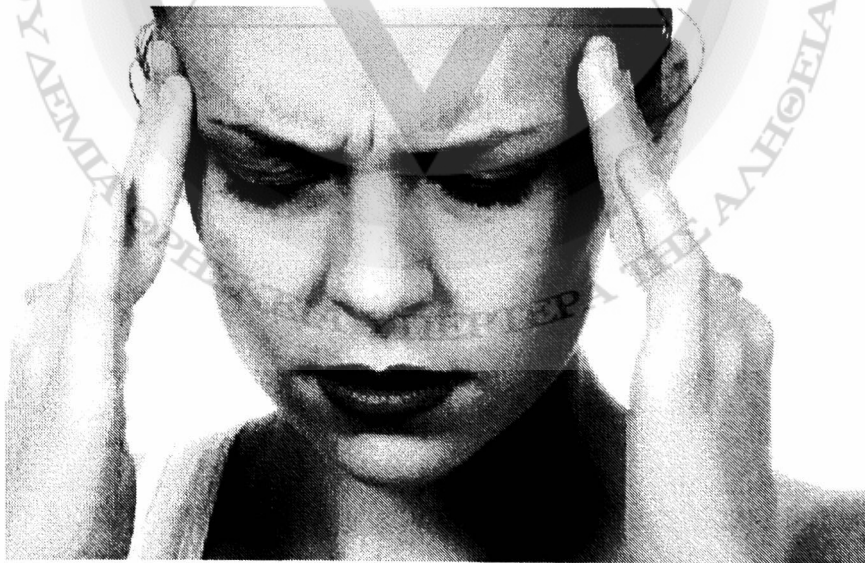
φωνα με την οποία ο φθόνος των άλλων μπορεί να γίνει αιτία να αρρωστήσουμε, να χαλάσουν οι δουλειές μας, να διαταραχθούν οι αρμονικές ερωτικές σχέσεις μας ή ακόμη και να καταστραφεί απλώς ένα ρούχο ή ένα αντικείμενο που κάποιος εστίασε πάνω του τον φθόνο! Για την λαϊκή παράδοση και τις αρχαίες δοξασίες αλλά ακόμα και για την Εκκλησία, η βασκανία προκαλείται από την επιβουλή και τις αρνητικές δυνάμεις. Όμως η Φυσική δίνει σήμερα τις δικές της εξηγήσεις.

Αυτό που συνήθως ονομάζεται βάσκανο, μάτι ή αρνητική σκέψη, κάποιιο επιστήμονες το περιγράφουν ως ηλεκτρομαγνητική ενέργεια συγκεκριμένης συχνότητας. Όλα ξεκινούν από αυτό που οι μεταφυσικές παραδόσεις υποστήριζαν εδώ και αιώνες, λέγοντας πως ο άνθρωπος δεν αποτελείται μόνο από το ορατό, το υλικό σώμα, αλλά και από το αόρατο, το ενεργειακό. Τώρα επιβεβαιώνεται και επιστημονικά πως γύρω μας υπάρχει ένα ηλεκτρικό και ένα μαγνητικό πεδίο, που δεν είναι αμετάβλητα και σταθερά αλλά

αλληλεπιδρούν με το περιβάλλον και μεταβάλλονται από διάφορους παράγοντες όπως είναι η κατάσταση της υγείας μας, η διατροφή μας, η ψυχική μας διάθεση, οι σκέψεις μας, οι ηλεκτρομαγνητικές θύελλες και οι ηλιακές εκρήξεις, η πανσέληνος αλλά και οι άλλοι άνθρωποι.

Για να καταλάβουμε πώς λειτουργεί αυτό το φαινόμενο, πρέπει να δούμε τον εαυτό μας σαν ραδιόφωνο (δέκτη) που δέχεται παρεμβολές. Ακριβώς όπως συμβαίνει όταν κάποιος σταθμός εκπέμπει κανονικά σε μια συγκεκριμένη συχνότητα, ενώ ένας άλλος σταθμός παρεμβάλλεται στην συχνότητα αυτή και δημιουργεί τα λεγόμενα παράσιτα. Υπό αυτό το πρίσμα, όταν λέμε πως κάποιος μας «μάτιασε», στην ουσία εννοούμε ότι δεχθήκαμε μια ηλεκτρομαγνητική παρεμβολή που μετα-

βάλλει το δικό μας φάσμα. Όμως ο ηλεκτρομαγνητισμός δεν είναι καλός ή κακός. Είναι ουδέτερος. Εμείς οι άνθρωποι του δίνουμε χαρακτηρισμούς ανάλογα με την κρίση και τα συμφέροντά μας. Θα μπορούσαμε μάλιστα να πούμε πως, στην εποχή μας, με την κατακόρυφα αυξανόμενη ηλεκτρομαγνητική ρύπανση και τις αρνητικές συνέπειές της στην ψυχοσωματική υγεία μας, μπορεί να παρουσιάσουμε συμπτώματα αδιαθεσίας παρόμοια με αυτά που αισθάνεται κανείς όταν ματιαστεί! (Κλασικό παράδειγμα κακής λειτουργίας των κεντρικών κλιματιστικών μηχανημάτων που δονούνται στην τάξη των υποήχων και δημιουργούν ναυτία). Έτσι, δεν θα είχε άδικο όποιος υποστήριζε πως μας ματιαζουν ακόμη και οι ηλεκτρικές συσκευές! Το σώμα μας είναι σαν κεραία. Συλλαμβά-

νει συχνότητες που υπάρχουν στο περιβάλλον. Εδώ είναι το μυστικό της βασκανίας αλλά και του έρωτα. Οι ηλεκτρικοί παλμοί που εκπέμπουμε συντονίζονται αρμονικά ή δημιουργούν δυσαρμονίες με τις αντίστοιχες συχνότητες των άλλων ανθρώπων.

Από την αρχαιότητα μέχρι τον 18ο αιώνα υπήρχε η θεωρία των επιρροών και αντιστοιχιών, σύμφωνα με την οποία τα πάντα συνδέονται με μυστικές συγγένειες. Δεν υπάρχει χώρος για συμπτώσεις σε αυτή την άορατη τάξη. Οι ρίζες της «συμπάθειας των πάντων» φθάνουν μέχρι τον Ιπποκράτη: «Υπάρχει μια κοινή ροή, μια κοινή ανάσα, τα πάντα συμπάσχουν», έλεγε. Αυτή την άποψη την υποστήριζαν οι Πυθαγόρειοι, οι Νεοπλατωνικοί αλλά και οι φιλόσοφοι της Αναγέννησης. Στην εποχή μας, πάντως, κάποιοι επιστήμονες αποπειράθηκαν να δώσουν πιο επιστημονικούς όρους σε αυτό το φαινόμενο.

Ο Sir Cyril Bert μίλησε για τα «ψυχόνια» και άλλοι για τα «νοόνια», υποθετικά μικροσκοπικά σωματίδια όπως τα ηλεκτρόνια, που παράγονται στο νου των ανθρώπων και εκπέμπονται προς το περιβάλλον. Σύμφωνα με αυτή την θεωρία, κάθε σκέψη ή συναίσθημά μας όχι μόνο εκδηλώνεται με την μορφή ηλεκτρικών παλμών στον εγκέφαλο, αλλά και ως κύμα ψυχονίων ή νοονίων που, καθώς δεν υφίστανται τους περιορισμούς του χωροχρόνου, μπορούν να τα-

ξιδέψουν ανεμπόδιστα παντού. Έτσι εξηγούν πολλοί και το φαινόμενο της τηλεπάθειας. Τα νοόνια ή ψυχόνια που εκπέμπονται από την σκέψη ενός ανθρώπου για κάποιον άλλον φτάνουν έως τον δέκτη, ο οποίος συλλαμβάνει το μήνυμα και σκέφτεται κι εκείνος, με την σειρά του, τον πομπό της αρχικής σκέψης. Για να συμβεί αυτό όμως, θα πρέπει να υπάρχει κάποιος συντονισμός μεταξύ πομπού και δέκτη στην δεδομένη χρονική στιγμή.

Με έναν παρόμοιο τρόπο δημιουργούνται τα κύματα αμοιβαίας έλξης ή αντιπάθειας που φαίνονται να γεννιούνται στα καλά καθούμενα δίχως εμφανή λόγο. Η εξήγηση για αυτές τις αυθόρμητες έλξεις και απωθήσεις μπορεί να σχετίζεται είτε με προηγούμενες ζωές είτε με θετικές και αρνητικές εμπειρίες αυτής της ζωής, που ξυπνούν στο υποσυνείδητό μας εξαιτίας της παρουσίας του άλλου. Όποια και αν είναι η αιτία, το μέσον επικοινωνίας των νουών μας φαίνεται πως είναι τα ηλεκτρομαγνητικά σήματα ή η εκπομπή αυτών των υποθετικών σωματιδίων, των ψυχονίων ή νοονίων. Ωστόσο, την ύπαρξη των εξωτικών αυτών σωματιδίων δεν την αποδέχονται όλοι οι επιστήμονες. Σύσσωμη όμως η επιστημονική κοινότητα παραδέχεται την ύπαρξη των ηλεκτρικών παλμών που εκπέμπουμε και που μεταβάλλονται ανάλογα με τις σκέψεις και τις διαθέσεις μας.

Πονοκέφαλος, ζάλη, λιποθυμικές τάσεις και μια γενική δυσφορία είναι τα ξαφνικά συμπτώματα που νιώθουμε όταν κάποιος μας «ματιάσει». Το ίδιο συμβαίνει όμως όταν διαταραχθεί η ισορροπία του καλίου και του νατρίου στα κύτταρά μας που μοιάζουν με μικροσκοπικές μπαταρίες. Στην ουσία πρόκειται για μια μορφή ηλεκτρομαγνητικής διαταραχής. Μέχρι να φθάσουμε στην σημερινή κατανόηση προηγήθηκαν πολλοί επιστήμονες που άνοιξαν τον δρόμο. Ο γιατρός Royal Raymond Raif δημιούργησε στην δεκαετία του '20, μια γεννήτρια συχνοτήτων.

Με την βοήθειά της διαπίστωσε ότι μπορούσε να καταστρέψει ένα καρκινικό κύτταρο ή έναν ιό. Τα επαναλαμβανόμενα πειράματά του τον οδήγησαν στο συμπέρασμα πως χρησιμοποιώντας ορισμένες συχνότητες μπορούσε να αποτρέψει την ανάπτυξη ασθενειών ή να καταστρέψει νοσογόνους παράγοντες. Ο Dr Raif ανακάλυψε, επίσης, ότι στοιχεία με υψηλότερη συχνότητα επιβάλλονται σε παράγοντες χαμηλότερης συχνότητας και έτσι εξαφανίζουν την ασθένεια. Αλλά και ο διάσημος ιδιοφυής επιστήμονας Nicolas Tesla είτε ότι εάν μπορούσαμε να αποφύγουμε ορισμένες συχνότητες που επηρεάζουν το σώμα μας, θα είχαμε πολύ μεγαλύτερη αντίσταση στις ασθένειες.

Το 1980 ανακαλύφθηκε ότι το ανθρώπινο σώμα παράγει θετικά

και αρνητικά φορτισμένα ηλεκτρικά πεδία. Μερικά χρόνια αργότερα έγινε μια εντυπωσιακή ανακάλυψη από τον Bruce Tenio, ο οποίος εργαζόταν στο πανεπιστήμιο της Washington στον τομέα των ηλεκτρικών παλμών. Το 1992 κατασκεύασε τον BT2, τον πρώτο μετρητή και καταγραφέα συχνοτήτων στον κόσμο. Με την βοήθεια αυτής της συσκευής, ο Teknion διαπίστωσε ότι οι σκέψεις μας παράγουν μια μετρήσιμη ενέργεια και ότι κάθε όργανο του σώματός μας εκπέμπει σε ένα ορισμένο μήκος κύματος. Η συχνότητα στην οποία εκπέμπει ο εγκέφαλος κυμαίνεται από 72MHz έως 78MHz και μπορεί να φθάσει έως τα 90MHz σε περιόδους έντονης διανοητικής δραστηριότητας (εδώ πρέπει να καταλάβουμε την έννοια της διαμόρφωσης FM, AM).

Μια από τις ενδιαφέρουσες περιπτώσεις του αφορούσε στην διαταραχή του ηλεκτρικού πεδίου μεταξύ των ημισφαιρίων του εγκεφάλου, η οποία είναι η αιτία για τους πονοκεφάλους μας. Συνεχίζοντας τις έρευνές του, κατέληξε στο συμπέρασμα πως η συχνότητα ενός υγιούς σώματος είναι μεταξύ 59MHz και 72MHz. Όταν αυτή η συχνότητα πέφτει, είναι δείγμα ότι το ανοσοποιητικό σύστημα έχει εξασθενήσει. Εάν πέσει κάτω από τα 58MHz εμφανίζονται συμπτώματα κρυολογήματος, ενώ στα 42MHz εμφανίζεται καρκίνος. Σε κάποια από τα πειράματά του μέτρησε την συχνότητα μιας

ομάδας ατόμων. Στην συνέχεια τους έδωσε να πιουν ένα φλιτζάνι δυνατό καφέ. ●πως παρατήρησε, η αρχική συχνότητά τους έπεσε μέσα σε δευτερόλεπτα (η ομοιοπαθητική απαγορεύει την χρήση καφέ). Προχωρώντας ακόμη περισσότερο, μέτρησε τις αντιδράσεις του σώματος στις σκέψεις. ●ταν τα άτομα που συμμετείχαν έκαναν αρνητικές σκέψεις, η συχνότητά τους έπεφτε μέσα σε 3 δευτερόλεπτα. Στην συνέχεια, τους δινόταν εντολή να κάνουν θετικές σκέψεις αλλά χρειαζόταν τουλάχιστον 21 δευτερόλεπτα για να επανέλθει η μέση συχνότητά τους στα κανονικά επίπεδα.

Οι επιστήμονες είναι πλέον πεπεισμένοι ότι η αλληλεπίδρασή μας με τους άλλους ανθρώπους και με το περιβάλλον, καθώς επίσης το φαγητό που τρώμε και τις σκέψεις που κάνουμε, μπορούν να ανεβάσουν ή να κατεβάσουν τις συχνότητές μας. Είναι προφανές

πως όταν βρισκόμαστε κατ' επανάληψη σε επαφή με χαμηλότερες δονήσεις, είναι δύσκολο να διατηρήσουμε το δικό μας «υγιές φάσμα συχνοτήτων». Αντίστοιχα, εάν περιβαλλόμαστε από υψηλές δονήσεις μπορούμε να βελτιώσουμε την κατάσταση της υγείας μας και της διάθεσής μας. ●μως, καθετί στο σύμπαν έχει την δική του ηλεκτρική συχνότητα.

Η μελέτη των συχνοτήτων εγείρει σημαντικές ερωτήσεις που αφορούν στα συστατικά που εμπεριέχονται στην τροφή μας, στον αέρα που αναπνέουμε, στα στοιχεία που απορροφούμε. Κλινικές έρευνες αποδεικνύουν ότι τα αιθέρια έλαια έχουν την υψηλότερη συχνότητα από οποιοδήποτε άλλο φυσικό στοιχείο γνωστό στον άνθρωπο. Αρχίζουν από τα 52MHz και φθάνουν έως τα 320MHz –που είναι η συχνότητα του ελαίου των ρόδων– δημιουργώντας ένα περιβάλλον όπου τα

βακτήρια, οι ιοί και τα μικρόβια δεν μπορούν να επιβιώσουν. Το τριαντάφυλλο κυριολεκτικά πάλλεται σε υψηλές συχνότητες!

Οι σκέψεις που είναι γεμάτες φθόνο έχουν μια ειδική ενεργειακή φόρτιση, η οποία μπορεί να διαταράξει το ηλεκτρομαγνητικό πεδίο του ατόμου για το οποίο προορίζονται. Αυτό όμως δεν προκύπτει πάντα. Όπως συμβαίνει με τους ραδιοφωνικούς σταθμούς, αυτού του τύπου η παρεμβολή εκδηλώνεται όταν το «σήμα μας είναι αδύναμο», όταν δηλαδή η διάθεσή μας είναι πεσμένη, όταν αντιμετωπίζουμε προβλήματα υγείας ή έχουμε κουραστεί πολύ. Τι συμβαίνει όμως όταν αυτός που μας «ματιάζει» έχει καλή διάθεση, δηλαδή δεν νιώθει φθόνο αλλά ειλικρινή θαυμασμό και αγάπη; Υπάρχει και για αυτό μια εξήγηση. Πρόκειται για το αίσθημα ασφάλειας που νιώθουμε με πρόσωπα τα οποία ξέρουμε ότι μας αγαπούν.

Σε αυτές τις περιπτώσεις δεν υψώνουμε γύρω μας υποσυνείδητες ασπίδες άμυνας. Έτσι, μπορεί να εισχωρήσει μαζί με τον θαυμασμό και την αγάπη του άλλου και κάποια άλλη ενεργειακά ασύμβατη ροή ενέργειας, προερχόμενη από το ευρύτερο περιβάλλον. Πάνω σε αυτή την αρχή λειτουργεί και το αυτό-μάτιασμα. Ακόμη και ο Σωκράτης είχε προειδοποιήσει τον Κέβητα: «Μη μέγα λέγε, μη τις ημών βασκανία περιστρέψει τον λόγο τον μέλλο-

ντα». Την ίδια φράση λέμε μέχρι σήμερα: «Μη λες μεγάλη κουβέντα για να μη ματιαστείς».

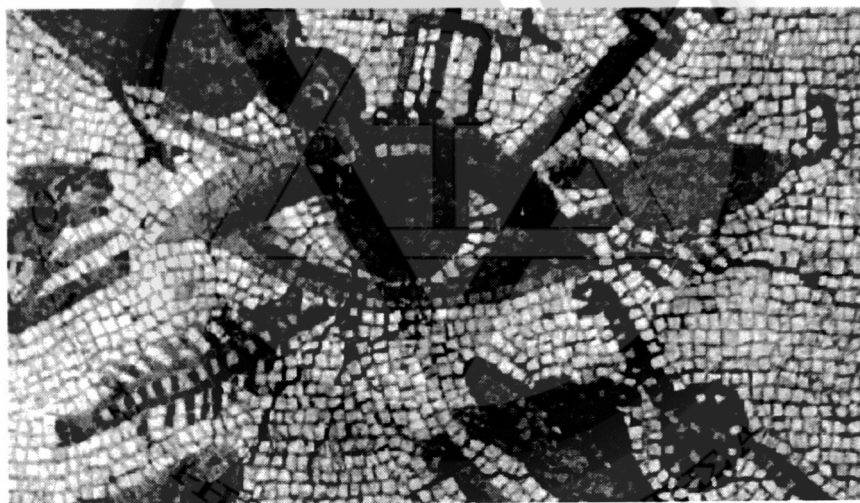
Όσο για τις περιπτώσεις αυτό-ματιάσματος, η υπερβατική ψυχολογία έχει να προσθέσει την παράμετρο του προσωπικού μας δαίμονα. Όπως έλεγε και ο Ηράκλειτος: «Καθετί έχει μέσα του την κατάφαση και την άρνησή του». Ο κληρικός που διαβάζει την ειδική ευχή «περί βασκανίας», ή αυτός που ξεματιάζει, μετατρέπεται σε έναν συλλέκτη της ασύμβατης αρνητικής ενέργειας την οποία στην συνέχεια μετουσιώνει σε θετική. Με όρους ηλεκτρονικής, θα λέγαμε ότι λειτουργεί ως μετασχηματιστής. Παρόμοιο ρόλο παίζουν τα φυλακτά, οι γαλάζιες χάντρες και τα ματόχαντρα. Δεν έχουν κάποια δύναμη από μόνα τους αλλά παίρνουν από την πίστη μας την αποτελεσματικότητά τους. Αυτή τα φορτίζει μετατρέποντάς τα, κατά κάποιο τρόπο, σε μπαταρίες. Η κατάσταση αυτή δημιουργείται γιατί ελάχιστοι θα πίστευαν ότι έχουν μέσα τους τις ικανότητες να αυτό-προστατευθούν. Έτσι, ασυνείδητα προβάλλουν την δύναμη του νου και του ψυχισμού τους σε ένα «ματάκι».

Υπάρχουν όμως και άλλο τρόποι να προστατευτούμε από τέτοιου είδους παρεμβολές. Τρώγοντας υγιεινές, φρέσκες τροφές, ωμά λαχανικά και φρούτα αυξάνουμε το ενεργειακό δυναμικό μας. Χρησιμοποιώντας ιονιστές

καθαρίζουμε σε μεγάλο βαθμό το περιβάλλον μας. Τελευταία κυκλοφορούν στο εμπόριο συσκευές που εκπέμπουν σε ειδικές συχνότητες και λειτουργούν, όπως υποστηρίζουν οι κατασκευαστές τους, ευεργετικά για το σώμα και τον ψυχισμό του ανθρώπου. Τα αιθέρια έλαια που σκορπουν το άρωμά τους με την βοήθεια των ειδικών συσκευών, αυξάνουν τις δονήσεις του χώρου και ταυτόχρονα αποδυναμώνουν πολλούς νοσογόνους παράγοντες. ΟΙ ΘΕΤΙΚΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ, Η ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΚΑΙ Ο ΔΙΑΛΟΓΙΣΜΟΣ ανεβάζουν κατά 10 έως 15MHz την ενέργειά μας,

ενισχύοντας με αυτό τον τρόπο το αμυντικό μας σύστημα.

Η ΑΣΠΙΔΑ ΤΟΥ ΛΕΥΚΟΥ ΦΩΤΟΣ είναι από τα πιο αποτελεσματικά μέσα αυτό-προστασίας. Η λαμπρότητά του είναι τόσο έντονη σαν να κοιτά κανείς τον ήλιο κατάματα. Οραματιστείτε ότι το φωτεινό αυτό κουκούλι θα είναι συνεχώς γύρω σας, όλη την ημέρα και την νύκτα, και επαναλάβετε νοερά την φράση: «Είμαι ασφαλής ό,τι και αν συμβαίνει γύρω μου». Αυτή είναι μια από τις ισχυρότερες μορφές αυτό-προστασίας γιατί περιέχει πολύ υψηλή δόνηση.

(*) Σημ. ΛΙΣΟΥ – Η παραπάνω εργασία δημοσιεύεται στην μνήμη των μέλων μας Τίτον, ο οποίος αναχώρησε για φωτεινότερους κόσμους πριν από αρκετούς μήνες.

Από την Άχρονη Σοφία Περί Πίστεως και Πλάνης

Η πλάνη είναι κοινή υπόθεση που αφορά σε όλους τους ανθρώπους. Αλλά όταν κάνει ένα λάθος ο σοφός, έρχεται αμέσως και το διορθώνει, μη μένοντας με σταυρωμένα χέρια, αλλά διδασκόμενος από την πλάνη που τον έσπρωξε στην λαθεμένη τούτη πράξη του.

ΣΟΦΟΚΛΗΣ

Ο νόμος του αίτιου και του αιτιατού εφαρμόζεται μόνο στον κύκλο των φυσικών φαινομένων που υποπίπτουν εύκολα και στην αντίληψή μας. Πέρα όμως και έξω από αυτόν, στον κύκλο των μεταφυσικών φαινομένων και ιδεών, αρχίζει ο χώρος ο αφιερωμένος στην πίστη.

FRANZ LIST

Αν έχετε πίστη ίση με έναν κόκκο σιναπιού, θα πείτε σε εκείνο το βουνό: μετακινήσου από την θέση σου, πήγαινε από εδώ, εκεί. Και αυτό θα έρθει αμέσως και θα υπακούσει.

ΒΙΒΛΟΣ

Η πίστη είναι δύναμη ζωής. Πίστη που δεν οδηγεί σε έργα, μένει μόνο σε λόγια. Με τα λόγια όμως δεν μπορεί κάποιος να είναι ευσεβής, όπως ακριβώς δεν μπορεί με αυτά να θρέψει και έναν άλλο.

LEON TOLSTOI

Το να πλανιέσαι κάποτε, αν και νομίζω ότι αυτό δεν είναι ιδιον του σοφού, είναι εντούτοις ιδιον του ανθρώπου.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ

Μανθάνετε να δυσπιστείτε εις την ίδιαν σας την σοφίαν. Προσέξτε δε μην και τα μάθετε όλα, διότι έκτοτε εις ουδέν πλέον θέλετε πιστεύει.

Π. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Δυσκολευόμαστε να πιστέψουμε εκείνο που θα μας δυσαρεστήσει όταν το πιστέψουμε.

ΟΒΙΔΙΟΣ

Πίστη είναι να πιστεύουμε ό,τι δεν βλέπουμε. Ανταμοιβή της δε είναι να βλέπουμε ό,τι πιστεύουμε.

ΑΓΙΟΣ ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΣ

Καμιά σιδερένια αλυσίδα και καμιά κτηνώδης βία οποιασδήποτε μορφής δεν μπορεί να αναγκάσει την ανθρώπινη ψυχή να πιστέψει ή να μην πιστέψει.

THOMAS CARLYLE

Οι άνθρωποι κρίνουν κατά βάση περισσότερο από τα φαινόμενα και λιγότερο από τα έργα. Τούτο δε διότι όλοι μιν μπορούν να βλέπουν και να ακούν, λίγοι όμως μπορούν να κρίνουν.

N. MACHIAVELLI

Η αλήθεια είναι καλός σκύλος. Προσοχή όμως μη γαυγίσει κάποτε κοντά στ πόδια της πλάνης διότι θα δεχθεί αμέσως δυνατή κλωτσιά στα οπίσθιά του.

S. T. COLERIDZE

Οι μιν ξένοι με τους δρόμους, οι δε απαίδευτοι με τα πράγματα πλανώνται.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Η πλάνη είναι εύθραυστη.

ΖΩΡΟΑΣΤΡΗΣ

Εύκολα κανείς πιστεύει καθετί που ελπίζει.

ΤΕΡΕΝΤΙΟΣ

Μην πιστεύεις τα πάντα.

ΠΙΤΤΑΚΟΣ

(Πηγή: Ν.Α. Ζαγκλαβήρα – «Εγκυκλοπαίδεια της Αρχαίας και Νεώτερης Σοφίας», εκδ. Παγουλάτου

ΠΕΡΙ ΠΟΙΗΣΕΩΣ

*Μαριάννα Κανδεράκη
(Κρήτη)*

Θα ξεκινήσω λίγο πεζά, ίσως γιατί θεωρώ πως τα καλύτερα λέγονται στο τέλος, ή ίσως υποσυνείδητα θέλω να μεταθέσω την αντιμετώπιση των ουσιαστικότερων αλλά και δυσκολότερων θεμάτων για αργότερα. Θα ξεκινήσω λοιπόν με κάποια ιστορικά στοιχεία, ενώ μετέπειτα θα ασχοληθώ με ερωτήματα που ταλανίζουν διαχρονικά τους διανοητές.

ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΟΙΗΣΗ. Οι αρχαίοι Έλληνες ανέπτυξαν ιδιαίτερα την ποίηση και συγκεκριμένα το έπος, την λυρική ποίηση και το δράμα ως ποιητικά είδη, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει πως δεν άνθησαν και άλλα είδη. Αφετηρία της ιστορίας της ποίησης θεωρείται ο Όμηρος. Οι αρχές της ωστόσο πρέπει να αναζητηθούν ακόμη παλαιότερα. Στα ομηρικά έπη αναφέρονται ορισμένοι ποιητές όπως ο Ορφέας, ο Μουσαίος, ο Λίνος, χωρίς όμως να είμαστε απόλυτα βέβαιοι για την ύπαρξή τους. Η ποίηση εκείνης της εποχής διακρίνεται σε ιερή και μυθική. Η πρώτη περιλάμβανε ύμνους στους θεούς και η δεύτερη είχε ως θέμα τις περιπέτειες μυθικών προσώπων. Η αρχή της ιερής ποίησης οφείλεται στην λατρεία των Μουσών. Το αρχαιότερο είδος ποίησης είναι το έπος και τα θέματά του είναι κατορθώματα και ηρωισμοί. Παράλληλα με αυτό αναπτύσσεται και το διδακτικό έπος, όπου βρίσκουμε συμβουλές και οδηγίες για την

ζωή και τις ασχολίες του ανθρώπου.

Η αρχαία Ελληνική ποίηση υπήρξε το ζενίθ της ανθρώπινης δημιουργίας που κατόρθωσε να φθάσει σε μοναδικό βαθμό τελειότητας.

Η μορφή των κλασικών ελληνικών έργων, το πλούσιο και βαθιά ανθρωπινό περιεχόμενό τους με την έκφραση ευγενών και υψηλών συναισθημάτων, κατέστησαν το ελληνικό πνεύμα παγκόσμιο. Τα κυριότερα χαρακτηριστικά της αρχαίας ελληνικής λογοτεχνίας είναι η πρωτοτυπία, το εθνικό και ουμανιστικό στοιχείο. Σε αυτά οφείλεται άλλωστε η επίδραση που είχε στην διαμόρφωση της λογοτεχνίας όλων των εποχών. Ένα άλλο είδος που αναπτύχθηκε τον 6ο αιώνα ήταν η λυρική ποίηση. Η έντεχνη λυρική ποίηση απηχεί συναισθήματα που πηγάζουν από την εσωτερική ζωή του ανθρώπου και από τις εκδηλώσεις της καθημερινής ζωής. Ο λυρικός ποιητής εκφράζει περισσότερο τις δικές του σκέψεις και συναισθήματα, η ερμηνεύει τις ιδέες και τις ψυχικές καταστάσεις άλλων. Η λυρική ποίηση οφείλει την ονομασία της στο ότι, κατά την απαγγελία, συνοδεύονταν από την μουσική της λύρας. Διακρίνεται στην ελεγεία, τον ίαμβο και το μέλος.

Η ελεγεία είναι ποίημα που η ονομασία του οφείλεται στο ότι ο δεύτερος στίχος της λεγόταν έλεγος, δηλαδή θρησκευτικό άσμα. Η ελεγεία θεωρείται γέφυρα που χρησίμευσε για το πέρασμα από την επική ποίηση στην λυρική. Άλλο είδος λυρικής ποίησης ήταν το μέλος. Όταν οριζόνταν να ψέλνεται από ένα μόνον πρόσωπο λεγόταν απλά μέλος, ενώ όταν έψελναν πολλά πρόσωπα (χορός) λεγόταν χορικό μέλος. Η χορική ποίηση έχει τις ρίζες της στις θρησκευτικές τελετές και διακρίνεται σε πολλά είδη. Τα προσόδια είχαν προορισμό τους βωμούς. Ο διθύραμβος ψέλνονταν προς τιμή του Απόλλωνα ή της Αρτέμιδος. Το υπόρρημα ήταν αφιερωμένο στον Απόλλωνα. Τα παρθένια έψελναν χοροί παρθένων και οι θρήνοι προοριζόνταν για τους νεκρούς. Αργότερα, και συγκεκριμένα στους αλεξανδρινούς χρόνους, διακρίθηκε η σύνθεση επιγραμμάτων, τα οποία χαρακτηρίζονται για την λεπτότητα της κρίσης, την ειρωνεία τους, την χάση της γλώσσας και του ρυθμού. Τα επιγράμματα παρουσιάζουν μικρές σκηνές από την καθημερινή ζωή. Την ίδια περίοδο ανθίζει η βουκολική ποίηση.

Στο διάβα των αιώνων συναντούμε την βυζαντινή εκκλησιαστική ποίηση που ακολουθείται από την δημιουργική δύναμη του ανθρώπου μιας νέας, πιο ελεύθερης φιλοσοφίας, εκείνη της Αναγέννησης. Η Αναγέννηση είναι ο αιώνας μιας μεγάλης σειράς σπουδαιών λογοτεχνών και καλλιτεχνών. Η ποίηση, όπως και κάθε πνευματικό έργο ενός ανθρώπου ή λαού, δίνει την εικόνα του πνευματικού βίου, τα χαρίσματα και τα ελαττώματα, τις αρετές, τα πάθη και τα μίση, την μεγαλοσύνη και την ευτυχία, τα όνειρα και τις φιλοδοξίες, τις προοπτικές για το μέλλον του ποιητή ή του λαού που την δημιουργεί. Η πνευματική κληρονομιά ενός λαού αφήνει πάντα φωτεινά ίχνη, που δείχνουν στις γενιές το δρόμο που χάραξε την ιστορική πορεία του.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΠΟΙΗΣΗ; Απομονωμένη –όπως πάντα, όταν πασχίζω να δημιουργήσω ένα ποίημα–, προσπαθώ να απαντήσω σε ένα ερώτημα που, αν και ποιήτρια, ποτέ δεν με απασχόλησε ουσιαστικά. Πάντα το προσπερνούσα βιαστικά, ίσως για αυτόν ακριβώς τον λόγο: ότι, δηλαδή, η όποια δημιουργία ενέχει και πόνο. Προσπαθώντας λοιπόν, να απαντήσω στο ερώτημα τι είναι Ποίηση, βρίσκομαι σε ένα κυκεώνα ερωτηματικών, νοητικών σχημάτων και συναισθηματικών εξάρσεων. Τι είναι ποίηση; Τι είναι ποιητής;

Η Πολωνή ποιήτρια Wislawa Szymborska, άρχισε την ομιλία της, όταν της απενεμήθη το 1996 το Νόμπελ ποίησης, ως εξής: «Λένε πως σε μιαν ομιλία είναι πάντα δυσκολότερη η πρώτη φράση. Εγώ λοιπόν την έχω προσπεράσει. Νιώθω ωστόσο, πως και οι επόμενες φράσεις θα είναι δύσκολες, η τρίτη, η έκτη, η δέκατη, γιατί έχω να μιλήσω για την ποίηση. Για το θέμα αυτό σπάνια έχω μιλήσει, σχεδόν καθόλου. Και πάντα με συντροφεύει η συναίσθηση πως δεν το κάνω με τον καλύτερο τρόπο. Γι αυτό εκτιμώ τόσο πολύ τις δύο μικρές λέξεις: «δεν ξέρω». Ο ποιητής, αν είναι πραγματικά ποιητής, πρέπει να επαναλαμβάνει συνεχώς στον εαυτό του: «δεν ξέρω». Σε αυτό προσπαθεί να απαντήσει με κάθε έργο του. Αλλά μόλις βάλει τελεία, συνειδητοποιεί ότι πρόκειται για μιαν απάντηση προσωρινή και τελείως ανεπαρκή».

Ο Πλάτωνας έγραψε πως «η ποίηση είναι ένα πράγμα ανάλαφρο, ιερό και φτερωτό». Ο Αριστοτέλης μας λέει ότι «η ποίηση είναι ευγενέστερη και πιο φιλοσοφημένη από την ιστορία, γιατί η ποίηση εκφράζει το οικουμενικό, ενώ η ιστορία μόνο το μερικό». «Η ποίηση δεν είναι επάγγελμα, είναι μοίρα», αναφέρει ο Danton, ενώ ο Βολτέρος θεωρεί ότι «η ποίηση είναι η μουσική της ψυχής και προ πάντων ψυχών μεγάλων και αισθαντικών». Το κακό με την λογοτεχνία, και κατεξοχήν με την ποίηση, είναι ότι γράφεται με λέξεις, και τις λέξεις τις θεωρούμε δεδομένες και κτήμα κοινό από τα γεννοφάσκια μας. Δεν είναι τουτέστιν σαν τις νότες ή τα χρώματα που πρέπει να τα σπουδάσεις και να μάθεις πώς συνδυάζονται και ποιο πάει καλύτερα πλάι σε κάποιο άλλο, γι' αυτό και η ερώτηση «Τι είναι ποίηση;», μπορεί να αποδοθεί με ρομαντικές απαντήσεις ή ακόμα να αποδοθεί με σιωπή.

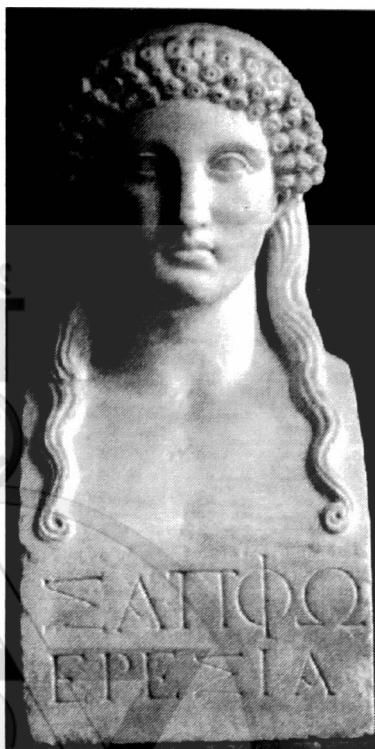
Η ποίηση προέρχεται από την λέξη ποιώ, δημιουργώ. Και ο πραγματικός ποιητής είναι αυτός που μπορεί να αντιμετωπίσει τα δυνατά του συναισθήματα πρόσωπο με πρόσωπο, να παλέψει μαζί τους, να προσπαθήσει να εμβαθύνει μέσα τους, να τα σπάσει σε κομμάτια, όπως ακριβώς λέει χαριτωμένα και ο Waits, «Από τους καυγάδες με τους άλλους βγάζουμε ρητορική, αλλά από τους καυγάδες με τον εαυτό μας, ποίηση». Και συμβαίνει αυτό γιατί «η γνήσια ποίηση μπορεί να επικοινωνήσει πριν γίνει νοητή. Το νόημα θα το συλλάβει

πρώτα η ψυχή κι έπειτα ο νους μας», λέει ο T. Elliot. Έτσι, για να λέγεται κάποιος ποιητής θα πρέπει να κατακερματίσει την δική του εγωική ψυχή για να συναντήσει την μια και μοναδική συμπαντική ψυχή, να μετατρέψει το δικό του προσωπικό συναίσθημα σε μιαν ενέργεια καθαρή και να μεταφέρει δια του λόγου του αυτή την συμπαντική μελωδία. Οι ποιητές είναι οι πλέον Χριστιανοί από τους γράφοντες. Επενδύουν στην απώλεια, προσφέρουν άνευ ανταλλάγματος, ταυτίζονται με την απλή ελπίδα του λόγου. Αυτή την ικανότητα δεν την έχουν όλοι, για αυτό και ο Αριστοτέλης, στο «Περί Ποιητικής» έργο του αναφέρει την ποίηση ως τέχνη αλλά και ως μίμηση: «Οι μεν ποιούν, οι δε μιμούνται».

Η ποίηση τείνει να πει τα πάντα.

Είναι ένας καθολικός λόγος, λόγος δηλαδή που τείνει προς την απόλυτη έκφραση του συνόλου των φαινομένων που συνιστούν τον κόσμο. Όλα τα άλλα είδη λόγου στρέφονται προς επιμέρους φαινόμενα και αυτή ακριβώς είναι η διαφορά του ποιητικού από τα άλλα είδη λόγου. Ο όροι που αφορούν στην ποίηση, όπως «μέτρο», «ρυθμός», «μεταφορά», «μετωνυμία», «στίχος», «στροφή», «ομοιοκαταληξία» κλπ, είναι όροι της φιλολογίας ή της θεωρίας της λογοτεχνίας. Δεν είναι όροι της ποίησης. Αντίθετα, όλα τα άλλα είδη λόγου επειδή τρέπονται προς το μερικό, συγκροτούν ορολογίες οι οποίες αποσκοπούν στον γλωσσικό εγκλωβισμό των φαινομένων που μελετούν, μέσα σε συγκεκριμένα σταθερά σημασιολογικά όρια. Για αυτό πολλές φορές ο ικανός ποιητής υπερβαίνει τα όρια των αντικειμενικών-χρηστικών σημασιών των λέξεων που χρησιμοποιεί, αλλά και τα όρια του υποκειμενικού βιώματος που συνιστά το εκάστοτε θέμα του. Ο Οδυσσεάς Ελύτης αποτυπώνει αυτή την υπέρβαση λέγοντας πως «(..) αυτό είναι στο βάθος η ποίηση, η τέχνη να οδηγείσαι και να φτάνεις προς αυτό που σε υπερβαίνει (...) να γίνεσαι άνεμος για τον χαρταετό και χαρταετός για τον άνεμο, ακόμα κι όταν ο ουρανός δεν υπάρχει».

Στο βιβλίο του «Εκλογή Ποιημάτων», ο F. Lorca λέει για την ποίηση: «Μα τι να σου πω για την Ποίηση; Τι να σου πω γι' αυτά τα σύννε-

φα, γι' αυτό τον ουρανό; Να τα κοιτάζω, να τα κοιτάζω, να τα κοιτάζω και τίποτε άλλο. Καταλαβαίνεις πως ένας ποιητής δεν μπορεί να πει τίποτα για την Ποίηση, ας τα αφήσουμε αυτά στους κριτικούς και τους δασκάλους. Μα ούτε εσύ, ούτε εγώ, ούτε κανένας ποιητής, δεν ξέρουμε τι είναι Ποίηση. Είναι εκεί! Κοίταξε. Έχω την φωτιά μέσα στα χέρια μου, το ξέρω και δουλεύω τέλεια μαζί της, μα δεν μπορώ να μιλήσω γι' αυτήν χωρίς να κάνω φιλολογία. Καταλαβαίνω όλες τις ποιητικές τέχνες. Θα μπορούσα να μιλήσω γι' αυτές, αν δεν άλλαζα γνώμη κάθε πέντε λεπτά. Στις διαλέξεις μου μίλησα κάποτε για την Ποίηση, αλλά το μόνο για το οποίο δεν μπορώ να μιλήσω είναι η ποίησή μου. Όχι γιατί δεν έχω συνείδηση του τι κάνω. Αντίθετα, αν είναι αλήθεια πως είμαι ποιητής από χάρη του Θεού –ή του δαίμονα–, είναι εξίσου αλήθεια ότι είμαι ποιητής χάρη στην τεχνική και την προσπάθεια, και γιατί κατέχω απόλυτα το τι είναι ποίημα.»

Η ποίηση είναι Λόγος Μνήμης του ανθρώπου για το τι του συμβαίνει με το φορτίο της βιωματικής του εμπειρίας στον χρόνο. Η ποίηση ανέκαθεν ανήκε στην ζωή. Από την αρχαία Ελλάδα και την δημοτική παράδοση έως τους σημερινούς ποιητές, η ποίηση ήταν και είναι ο Λόγος της ανθρώπινης μνήμης. Είναι ένας λόγος δυνάμει καθολικός επειδή ακριβώς αναφέρεται στο υπαρξιακό πεδίο, ένας λόγος που τείνει προς την απόλυτη έκφραση των εμπειριών της ζωής. «Η ποίηση είναι ένα αιθόρμητο ξέσπασμα έντονων συναισθημάτων: πηγή του, ο ποταμός συναισθημάτων που συνάξαμε στο διάβα μας», μας καταθέτει ο William Wordsworth. Όταν ρώτησαν την Κική Δημουλά, τι είναι ποίηση, είπε:

«Είναι από τα πιο επηρμένα μυστήρια, τα πιο αχανή, και μόνο ικανοποίηση στις παρομοιώσεις δίνεις αν πεις ότι η ποίηση είναι ένα μείγμα εύγεστων δηλητηριών σε χρυσά δελεαστικά ποτήρια, ή ότι είναι ο πειρασμός, ο δαίμονας που μπαίνει ξαφνικά στο σώμα του κανονικού προκαλώντας ένα σεληνιακό γόνιμο, ή ακόμη ότι είναι ένα είδος ευθανασίας των πραγμάτων που υποφέρουν μέσα μας, είτε ως ανικανοποίητα είτε ως προδομένα. Ευκολότερα θα μπορούσε να ορίσει κανείς το ποίημα, μια και αυτό έχει υποκύψει στην σύμβαση να πάρει μια μορφή, έσαν να σχήμα που είναι η φυλακή και η απελευθέρωση ταυτόχρονα κάποιου μηνύματος. Ένα ποίημα, λοιπόν, είναι η διπλή ζωή των λέξεων, ο κρυμμένος ερωτισμός τους και η λαγνεία τους για παρθένα οράματα. Είναι ο τυχοδιώκτης των λέξεων, η πλεονεξία τους: κάθε τόσο εγκαταλείπουν την μετριοτήτα της χρήσης τους και ακολουθώντας δυσανάγνωστους χάρτες που χάραξε η ανώνυμη ανησυχία, ψάχνουν, σκάβουν να βρουν φλέβες χρυσού λυτρωτικού ρόλου».

Και αλλιώς ο ίδιος ορισμός: «Βαδίζεις σε μια έρημο. Ακούς ένα πουλί που κελαηδάει. Όσο κι αν είναι απίθανο να εκκρεμεί ένα πουλί στην έρημο, ωστόσο εσύ είσαι υποχρεωμένος να του φτιάξεις ένα δένδρο. Αυτό είναι το ποίημα». Εγώ πάλι θα πω ότι η συνάντηση με την ποίηση είναι βασιανιστική. Μοιάζει σαν ένα μπουκέτο λέξεων που τις συλλέγει από το θερμοκήπιο του ένα εσωτερικός μονόλογος, που προσπαθεί να τις προσφέρει σε μια επικοινωνία πρωτίστως με τον εαυτό του.

Λέξεις αρωματικές ή μη και πάντως με μια ευωδιά διακριτικότητας, που επιχειρούν να εκφράσουν κραυγές, δάκρυα, σιωπές, έρωτες, στεναγμούς, συμβάντα. Λέξεις που τρέχουν πέρα δώθε με τα νοήματά τους, κι εσύ να τις περιμένεις με ένα μολύβι στο χέρι σε ένα εντελώς μοναχικό κρυφτούλι για να τις μαγνητίσεις και να τις στρώσεις σε κατάλευκο χαρτί ως άλλο άνθινο λιβάδι. Για να καταδείξουν, οι στρωμένες πλέον λέξεις, μια μετατροπή των συναισθημάτων σε αισθήσεις, σε αληθινά αισθήματα, σε καλλιέργεια ψυχής και που αναγνωρίζουν την συναισθηματική μνήμη και την αληθινή ψυχή.

Η ποίηση πρέπει να εκτίθεται. Και αυτό ακριβώς είναι το δύσκολο κομμάτι της γιατί η έκθεση σε ένα άγνωστο κοινό είναι πάντα ένα δύσκολο ξεγύμνωμα ψυχής. Με την έκδοσή του το ποίημα διατίθεται στον εν δυνάμει σχολιασμό του. Ανοίγεται στον χρόνο και στον τόπο από το μηδέν που βρισκόταν πριν. Το μηδέν είναι ο ποιητής. Ο ποιητής γράφει κοιτώντας από την μια την ζωή (δηλαδή, έξω του) και από την άλλη την δικαιολόγησή του (δηλαδή, μέσα του). «Ποιητήν πάντα στοχάζεσθαι ψυχαγωγίας, ου διδασκαλίας», έλεγε ο Εράτοσθένης, δηλαδή ο ποιητής στην ψυχή μιλά, δεν κάνει διδασκαλία. Και επειδή ακριβώς απευθύνεται στην ψυχή, ο φυσικός χώρος του ποιήματος είναι ασκητικός. Σε αυτό τον ελάχιστο χώρο συμπιέζονται αντιπαλότητες, αμφισβητήσεις, ανομολόγητες αποκαλύψεις, αγάπες κι έρωτες, πάθη και πόθοι που έχουν φτάσει στα άκρα τους. Αναζητούν να χωρέσουν στον ελαχό χώρο του ποιήματος και μιλούν μια γλώσσα υπαινικτική. Και τα άκρα των καταστάσεων, όσο και να αναδιπλωθούν, πάλι εξέρχουν από το ποίημα.

Θα μπορούσαμε να καταλήξουμε λοιπόν –αν μπορεί να καταλήξει κάποιος–, στο ότι τελικά ο ποιητής δημιουργεί δια των αισθήσεων λόγο που έχει αρμονία και ρυθμό. Τρία στοιχεία: λόγος, αρμονία, ρυθμός (κατά Αριστοτέλη) είναι η γλώσσα της ψυχής, η μουσική της ύπαρξης.

Είναι η μεταφορά αισθήσεων σε λόγο. Η μεταφορά των αισθήσεων από μια ψυχή σε άλλη. Η Ποίηση λοιπόν είναι ίση με την Ίηση και την Οίηση –τόσο, όσο και το ύψιστο παρατεταμένο, ρηξικέλευθο σάλτο στο κενό χωρίς αλεξίπτωτο– μιας ευαίσθητης κι οργιάζουσας φανταστικής φαντασίας. Είναι ο πόνος για πρόσωπα και πράγματα που γίνεται λόγος. Είναι μια ελλειπτική σκέψη και λακωνικά συμπυκνωμένη έκφραση.

ΣΕ ΤΙ ΩΦΕΛΕΙ Η ΠΟΙΗΣΗ; Ότι οι τέχνες κατά κάποιο τρόπο είναι ωφέλιμες, είναι μια γενικά αποδεκτή ιδέα. Τι σημαίνει όμως το «ωφέλιμες», ή πώς είναι ωφέλιμες, εάν είναι, και σε ποιους, είναι απροσδιόριστο. Εύλογα λοιπόν τίθεται το ερώτημα εάν και πόσο ωφελεί η ποίηση. «Νομίζω ότι και για την ποίηση ισχύει ό,τι και για τα φάρμακα: θεραπεύουν την νόσο αλλά διαταράσσουν τον ανυποψίαστο περίγυρο», καταθέτει σε μια συνέντευξή της η Κική Δημουλά και συνεχίζει: «Στην παλιά απάντησή μου προσθέτω μόνο ένα νέο στοιχείο που σκιαγραφεί αυτή την σύνθετη διαφορούμενη επίδραση της ποίησης επάνω μας. Γυναίκες, κυρίως αναγνώστριες, δηλώνουν συγκινητικά, τιμητικά: <Οι σίχτοι σας μας άλλαξαν την ζωή>. Μακάρι, απαντώ, να είχαν αλλάξει και την δική μου. Ωστόσο, πιστεύω ότι η ποίηση βοηθάει όσο το κερί που ανάβουμε μπαίνοντας σε ένα έρημο καταρρημένο ξωκλήσι, με φευγάτους όλους τους αγίους. Ωφελεί όσους την αγαπούν, επειδή βρίσκουν εντός της μικρά κομματάκια από σκισμένες φωτογραφίες του ψυχισμού τους.

Περισσότερο και πιο σωστά, ωφελεί εκείνους που πιστεύουν στην μαγεία της. Που δεν θέλουν να θέσουν το δάκτυλό τους επί τον τύπον της κατανόησής της. Ωφελεί υπερκόσμια εκείνον που την ασκεί και μόνο κατά την διάρκεια της άσκησης, επειδή τότε μόνον τον βγάζει από το σώμα του, τον σταθεροποιεί σε μια αιώρηση από όπου αυτός

παρακολουθεί, σαν σε χειρουργείο, τον προσωρινό θάνατο της μικρότητάς του. Ωφελεί κυρίως την γλώσσα. Την περισυλλέγει από τους μεγάλους κάδους της βιασύνης και την μεταγγίζει με σέβας στο τόσο δαμπουκαλάκι του αγιασμού – μια γουλιά, όσο ακριβώς χρειάζεται να πει η ουσία. Τέλος, η ποίηση ωφελεί όσο μια παυσιπόνη σταγόνα σε έναν ωκεανό λύπης. Δεν είναι λίγο».

Και πράγματι. Αν το καλοσκεφθεί κανείς, δεν μπορεί παρά να συμφωνήσει με την Δημουλά. Γιατί, αν κάποιος την ώρα που διαβάξει ένα ποίημα πει: «Έτσι νιώθω κι εγώ», και αν υποθέσουμε ότι αυτό τον βοηθάει, είναι μονάχα για πέντε λεπτά. Τα επόμενα πέντε λεπτά περιμένει η ζωή απ' έξω με το ντουφέκι της και τους πυροβολισμούς της. Και η ποίηση δεν μπορεί να προκαλέσει αφλογιστία, ούτε αλεξίσφαιρο είναι η ποίηση. «Τα φάρμακά σου φέρε Τέχνη της Ποίησης, που κάμνουνε, για λίγο, να μη νιώθεται η πληγή», λέει σοφά ο Κωνσταντίνος Καβάφης. Ωφελεί κυρίως την γλώσσα μας, είτε η Δημουλά. Και δεν θα μπορούσε να είναι αλλιώς γιατί στην προσπάθεια της ποίησης να πει τα πάντα, βρίσκεται διαρκώς προ της ανάγκης ανακινήσεως του συνόλου της γλώσσας για την ανάδυση ή την απόδοση, κατά περίπτωση, όλων των δυνατών σημασιών που μπορεί να ορίσουν απολύτως αυτό που κάθε φορά πρέπει να ειπωθεί.

Υπάρχει και η άλλη άποψη που λέει ότι «η τέχνη, πιο συγκεκριμένα η <υψηλή τέχνη>, μας φέρνει σε επαφή με το <καθαρό>, το <ιερό>, το <αγνό> ή όπως αλλιώς θέλει να ονομάσει κανείς την ποιότητα εκείνη που βρίσκεται πέρα από τον αναυθεντικό, ακάθαρμο, μαζικό πολιτισμό» (Jean Bodriyar, Jeffrey Hartman), όπως ακριβώς θεωρούσαν την ποίηση και οι αρχαίοι Έλληνες που ό,τι κι αν έκαναν ήταν ποίηση και την θεωρούσαν ιερή. Σήμερα φαίνεται ότι η ποίηση εξακολουθεί να διαβάζεται, αν και λιγότερο από ό,τι σε περασμένες εποχές. Την ποίηση δεν την αγοράζουν πολλοί. Είναι μια αγαπημένη μονίμως στα αζήτητα. Αυτό

όμως δεν σημαίνει ότι και σήμερα η χρησιμότητά της είναι υποδεέστερη. Ο βασικός ρόλος της είναι ίδιος σε κάθε εποχή: συνεισφέρει έστω κατ' ολίγον στην υπέρβαση των αισθημάτων έλλειψης ή απώλειας και

οδηγεί σε μια απάλυνση και εξισορρόπηση των αισθημάτων. Οι ήχοι και οι ρυθμοί της ποίησης ανακινώντας προ-συνειδητά στρώματα σκέψης αγγίζουν την βάση της συν-παθητικής υπάρξεώς μας, και φέρνοντάς μας πιο κοντά προς τους άλλους εξημερώνει κάπως την επιθετικότητα και τα δεινά της. Η ποίηση εξυπηρετεί την αναπότρεπτη ανάγκη μας να ξεφύγουμε από το καθημερινό μέσω μιας αισθητικής, ενώ η τέχνη της ποίησης ανυψώνει τον άνθρωπο πάνω από την μικρόνοια της καθημερινότητας.

ΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΘΕΟΣΟΦΙΑ. Η ποίηση για έναν θεόσοφο έχει πολλές προοπτικές. Μια οπτική είναι εκείνη των δονήσεων. Ο ποιητής, κατά την ώρα της σύλληψης του ποιήματος, δονείται σύγκορμος από τις σκέψεις του, δονείται από τα συναισθήματά του. Και αυτή η δόνηση παράγει λόγο που αποτελείται από λέξεις. Και οι λέξεις αποτελούνται από γράμματα που έχουν ήχους, και που με την σειρά τους

έχουν συγκεκριμένες δονήσεις. Τα γράμματα σε διάφορους συνδυασμούς δημιουργούν διάφορες λέξεις και τότε έχουμε συνδυασμούς δονήσεων.

Οι δονήσεις αυτές κατευθύνονται

προς το περιβάλλον σφαιρικά και προς τα έξω από τον ομιλητή αλλά και προς τον ομιλητή, που τον διαπερνάνε κι αυτόν. Ακόμα διαπερνάνε και την ψυχή του. Γι' αυτό, η ποίηση είναι Λόγος ιερός γιατί ανατρέπει τον χρόνο στο συναίσθημα και διαθέτει το πλέον ευθύβολο όπλο: την έννοια, δηλαδή, που εκπορεύεται από την λέξη – έννοια που συνυπάρχει με την μουσική του ήχου αυτής της λέξης, και άρα εμπεριέχει μια δόνηση πνευματικά ηθική αφού η ποίηση είναι ένα θετικά πνευματικό πόνημα. Έτσι, μαζί με την μουσική και την δόνηση που συνθέτουν όλες οι συντεταγμένες λέξεις μαζί, γεννάται το ποίημα το οποίο διαθέτει ακόμα ένα πιο ισχυρό επικοινωνιακό όπλο: το Νοήμον Συναίσθημα.

Μια άλλη οπτική είναι εκείνη των αρχών του Ερμητισμού. Το ποίημα, πριν ακόμη γίνει λόγος, αποτελεί μια νοητική εικόνα ιδεώδους στο μυαλό του ποιητή, που θέλει να εκφραστεί με την βοήθεια της τέ-

χνης του. Όταν ο ποιητής αντιληφθεί ότι η εικόνα του ποιήματος είναι σχηματισμένη, μόνη μέσα στο μυαλό του, τότε γίνεται αχώριστος, συμφυής, εμπειρεχόμενος μέσα στην ίδια του την νοητική εικόνα. Έχει χαρίσει, δηλαδή, στο ποίημά του την ζωτικότητα, το πνεύμα του και μέρος των πράξεών του. Όμως, μήπως το πνεύμα του ποιήματος είναι το πνεύμα του ποιητή, ή το κάθε ποίημα έχει το δικό του ανεξάρτητο πνεύμα; Η *Ιθάκη*, παραδείγματος χάριν, έχει το δικό της πνεύμα ή αντιπροσωπεύει την νοητική και πνευματική δύναμη του δημιουργού της; Ο νόμος της παραδοξότητας εξηγεί πως αυτά τα δύο πράγματα είναι συγχρόνως δυνατά, αν τα παρατηρήσει κανείς από δύο διαφορετικές σκοπιές. Η *Ιθάκη* είναι συγχρόνως η *Ιθάκη* και ο Καβάφης. Εντούτοις, αν και μπορούμε να πούμε ότι η *Ιθάκη* είναι ο Καβάφης, δεν μπορούμε να πούμε ότι ο Καβάφης και η *Ιθάκη* είναι ίδιοι.

Στο ποίημα εμπειριέχεται ο δημιουργός αλλά δεν είναι Αυτός. Αντιλαμβανόμαστε λοιπόν ότι η γέννηση ενός ποιήματος βρίσκει αντιστοιχία στην αρχή της νοητικότητας. Το ποίημα, δηλαδή, είναι μια δημιουργία του Ποιητή, που υπόκειται στους νόμους των δημιουργημάτων. Βεβαίως, το παράδειγμα μπορεί να θεωρηθεί ανεπαρκές και ατελές γιατί αντιπροσωπεύει την δημιουργία νοητικών εικόνων από πεπερασμένα πνεύματα, ενώ το Σύμπαν είναι δημιουργία ενός Ατελεύτητου Πνεύματος. Αλλά η Αρχή παραμένει ίδια, ενώ και η αρχή της αντιστοιχίας βρίσκει με αυτό τον τρόπο εφαρμογή στο «ό,τι είναι επάνω είναι σαν αυτό που είναι κάτω». Με αυτή την έννοια θα μου επιτρεπόταν ίσως να πω, πως η ποίηση είναι μια προσπάθεια να αντιστρέψουμε και να επιδιορθώσουμε την «Πτώση» – να ενώσουμε και πάλι το νόημα με το σώμα, το πνεύμα με τις αισθήσεις.

Η ποίηση έχει μια εικονοπλαστική δύναμη παρόμοια με της ζωγραφικής. Όμως, οι εικόνες της ζωγραφικής παγώνουν στον χρόνο ενώ η ποίηση αποδίδει την αέναη μεταβολή των εικόνων μέσα στον χρόνο. Η ποιητική εικόνα κάνει πολύ περισσότερα: συνενώνει τις διεσπασμένες όψεις του κόσμου, συναιρεί το συγκεκριμένο και το αφηρημένο, το αισθητό και το νοητό, το ορατό και το αόρατο. Κι εδώ ακριβώς μπορούμε να αντιστοιχήσουμε την ποίηση με την αρχή της πολικότητας. Δεν είναι τυχαίο που ένα από τα κυρίαρχα θέματα των μεγάλων και μικρών ποιητών αποτελεί η ένωση των δύο κυρίαρχων και συμπληρωματικών στοιχείων του Σύμπαντος – του αρσενικού και του θηλυκού. Η ποίηση εμπειριέχει πόλους, θέσεις και αντιθέσεις, μεσοδιαστήματα διαφορετικών βαθμών συναισθημάτων, δονήσεων, εικόνων. Σε τούτο δεν μπορεί να την μιμηθεί καμία άλλη τέχνη. Έτσι, η ποίηση παρομοιάζει τον πολεμιστή που πεθαίνει με λουλούδι που λυ-

γίζει από τις στάλες της βροχής (Όμηρος), τους καθρέφτες με παγωμένο νερό ή κάθετες λίμνες (Mallarmé, Ρίτσος), το μάτι με ναό της Αθηνάς (Valery). Μόνο στην ποίηση ο χρόνος από τον πολύ ουρανό κυλάει ρόδιнос (Ελύτης), το κερί της αθανασίας λιώνει (Mandelstam) και ένα νεκρό αγαπημένο σώμα μεταμορφώνεται σε «αρχάγγελο της παγωνιάς» (Lorca). Ποίηση είναι λόγος που δεν περπατά αλλά χορεύει, που δεν μιλά αλλά τραγουδά ακόμα κι όταν μόνον απαγγέλλεται.

Ακόμα ένα βασικό γνώρισμα της ποίησης είναι ο ρυθμός, όπως ακριβώς και της μουσικής ή του χορού. Η ειδοποιός διαφορά της ποίησης με τις άλλες δύο ρυθμικές τέχνες είναι πως χρησιμοποιεί τον λόγο. Θα μπορούσαμε εξίσου λοιπόν να ορίσουμε πως η Ποίηση είναι η υψηλότερη έκφραση του ρυθμικού λόγου αλλά και η υψηλότερη μορφή του εικονοπλαστικού λόγου. Ακόμα και σε αυτούς τους δύο ορισμούς εμπεριέχεται η αρχή της πολικότητας και φυσικά δεν αλληλοαναιρούνται αλλά συμπληρώνονται. Το εικονοπλαστικό και το ρυθμικό στοιχείο αντιπροσωπεύουν τους δύο πόλους της ποιητικής δημιουργίας. Πιστεύω όμως πως οι εικόνες και ο ρυθμός συνιστούν τα δύο μεγαλύτερα όπλα και θέλητρα της ποίησης. Όλα τα υπόλοιπα: σκέψεις, αισθήματα, ιστορίες κλπ. μεταμορφώνονται σε ποίηση όταν τα αγγίζει η μαγεία των ρυθμών και των εικόνων.

Ο στοχαστικός πεζογράφος θα μας πει πως ο θάνατος εμφωλεύει στην ίδια την καρδιά της ζωής. Μόνον όμως ένας ποιητής θα πει: «Μύρισα τον θάνατο σ' ένα ρόδο» (Elliot). Αν συναιρούσαμε τους δύο ορισμούς σε έναν, θα λέγαμε πως ποίηση είναι το ρυθμικό όραμα του κόσμου (Γιώργος Βαρθαλίτης). Ταυτόχρονα μπορεί να στοχάζε-

ται, να αφηγείται, να εκφράζει τα πάθη, τις λαχτάρες, τους καημούς των ανθρώπων. Η ποίηση μπορεί να γίνει καθρέπτης όλου του εσωτερικού και εξωτερικού κόσμου.

Δεν θα μπορούσα να κλείσω αλλιώς παρά δανειζόμενη δύο ποιήματα. Ένα του Γιώργη Παυλόπουλου: «Τα Αντικλείδια» και ένα του Παντελή Μπουκάλα: «Ενδεχομένως», που προσπαθούν να απαντήσουν στο ερώτημα, τι είναι ποίηση:

«Η Ποίηση είναι μια πόρτα ανοιχτή.
«Πολλοί κοιτάζουν μέσα χωρίς να βλέπουν τίποτε
«και προσπερνούνε.
«Όμως μερικοί κάτι βλέπουν, το μάτι τους αρπάζει κάτι
«και μαγεμένοι πηγαίνουνε να μπουν.
«Η πόρτα τότε κλείνει.
«Χτυπάνε μα κανείς δεν τους ανοίγει.
«Ψάχνουνε για το κλειδί. Κανείς δεν ξέρει ποιος το έχει.
«Ακόμη και τη ζωή τους κάποτε χαλάνε μάταια
«γυρεύοντας το μυστικό να την ανοίξουν.
«Φτιάχνουν αντικλείδια. Προσπαθούν. Η πόρτα δεν ανοίγει πια.
«Δεν άνοιξε ποτέ για όσους μπόρεσαν να δουν στο βάθος.
«Ίσως τα ποιήματα που γράφτηκαν
«από τότε που υπάρχει ο κόσμος
«είναι μια ατέλειωτη αρμαθιά αντικλείδια
«για ν' ανοίξουμε την πόρτα της Ποίησης
«Μα η Ποίηση είναι μια πόρτα ανοιχτή.»

«Τι στα κομμάτια η ποίηση. Χρώμα στο χρόνο
«Ναι στο μη-δεν – εύκολο αυτό.
«Μη και δεν, δυο αρνήσεις μια κατάφαση
«Κι ας πάνε να κόψουν το λαιμό τους οι ετυμολόγοι
«(...) τι στα κομμάτια η ποίηση.
«Κομμάτια. Τα κομμάτια σου.
«Εσύ, τα κομμάτια σου η ποίηση.»

Τολμώ όμως να συμπληρώσω ότι παρά το κομματίασμα, η ποίηση μπορεί ταυτόχρονα να σε εξιλεώνει και να σε αναγεννά. Γιατί η Ποίηση είναι γένος θηλυκού.

ΘΕΟΣΟΦΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Dr. John Algeoxai

(Παγκόσμιος Αντιπρόεδρος της Θ.Ε.)

(Περιοδικό THEOSOPHY TODAY, Orlando, Florida, Οκτώβριος 2012)

(Μετάφραση: Ιφργένεια Κασταμονίτη)

Υπάρχει μια αρχαία ρήση που αντιπροσωπεύει την Δυτική κλασική ιδέα περί εκπαίδευσης: «Νους υγιής εν σώματι υγιή». Νομίζω ότι θα μπορούσαμε να το αναπτύξουμε εις: «υγιής ψυχή και υγιής νους σε υγιές σώμα». Η εκπαίδευση θα πρέπει να καλύπτει πολλά επίπεδα: φυσικό, διανοητικό και πνευματικό. Εάν ο άνθρωπος δεν εκπαιδευτεί σε όλα αυτά τα τρία επίπεδα, δεν είναι επαρκώς εκπαιδευμένος. Από μόνη της η διανοητική αντίληψη και κατανόηση δεν αρκούν. Στην ζωή μας θα πρέπει να υπάρξει και μια πνευματική συμμετοχή διανοητικών ιδεών, τις οποίες να εκφράζουμε εν συνεχεία με τις πράξεις μας.

Τα τρία αυτά επίπεδα αντανακλώνται στις παραδοσιακές τρεις όψεις της θεοσοφικής ζωής, οι οποίες είναι: μελέτη, διαλογισμός και υπηρεσία. Η μελέτη συνιστά την διανοητική όψη της, αλλά ο διαλογισμός είναι η

συμμετοχή των διανοητικών εκείνων ιδεών στην ίδια την υπόστασή μας και ως εκ τούτου στην ψυχή μας. Τέλος, υπηρεσία σημαίνει την πρακτική εφαρμογή όλων αυτών στον κόσμο. Εάν η ροή των πραγμάτων δεν ακολουθεί αυτή την σειρά στην ζωή μας, τότε δεν υπάρχει αρμονία και τίποτε δεν λειτουργεί ορθά.

Σε ό,τι αφορά τις ιδέες που εμπεριέχει η θεοσοφική εκπαίδευση, υπάρχουν τρεις διαφορετικές παράμετροι. Εκείνα που συνήθως θεωρούμε ως τμήμα της θεοσοφικής διδασκαλίας είναι ιδέες όπως το Κάρμα, η Μετενσάρκωση, οι Ρίζες-Φυλές, οι Γύροι (του κύματος ζωής) και οι σφαίρες (της Γήινης αλύσου). Δεν παραβλέπω κανένα από τα παραπάνω αλλά όλα συνιστούν «ιδιαιτερότητες» της Θεοσοφίας. Πρόκειται για επιμέρους παραδείγματα ορισμένων «γενικών αρχών» που εμπεριέχονται σε τρεις θεμελιώδεις διδαχές της

Μυστικής Δοξασίας αναφορικά με την ενότητα, την τάξη και την εξελικτική πρόοδο. Όμως, υπάρχει κάτι άλλο πέρα από τα επιμέρους και τις γενικές αρχές. Εάν δεν εφαρμόσουμε τα παραπάνω τρία επίπεδα εκπαίδευσης στην ζωή μας και στην καθημερινή μας πρακτική, δεν πρόκειται να τα αφομοιώσουμε.

Οι εκπαιδευτικοί γνωρίζουν πολύ καλά ότι η εκμάθηση δεν έχει ικανοποιητικά αποτελέσματα όταν λαμβάνει χώρα με τρόπο αποκλειστικά παθητικό. Μπορούμε να ακούσουμε κάποιον που μιλά, να διαβάσουμε ένα βιβλίο, να παρακολουθήσουμε κάτι στην τηλεόραση ή σε βιντεοταινία, ή να αφηθούμε στην μουσική. Όλα αυτά όμως δεν είναι παρά παθητική εκμάθηση, η οποία δεν συνιστά αποτελεσματικό και επαρκή τρόπο εκπαίδευσης. Ο καλύτερος τρόπος είναι να πράττεις, να εφαρμόζεις στην πράξη όσα μαθαίνεις. Πράττοντας, είναι πολύ πι-

θανό να υποπέσουμε σε σφάλματα αλλά δίχως αυτά κανείς δεν μαθαίνει.

Όπως έγραφε ο Διδάσκαλος Κ.Χ. σε μια από τις επιστολές του προς τον Α. Ρ. Sinnett, οφείλουμε να προσπαθούμε με την βοήθεια όσων κατανοούμε. Μερικές φορές παρανοούμε πράγματα και καταστάσεις και έτσι αποτυγχάνουμε. Αυτό όμως δεν έχει καμία σημασία. Το σημαντικότερο όλων είναι το κίνητρο που μας ωθεί στην προσπάθεια να δρούμε ορθά και σύμφωνα με τις αρχές που έχουμε διδαχθεί, επί των οποίων έχουμε διαλογιστεί, και τις οποίες επιχειρούμε να θέσουμε σε πρακτική εφαρμογή.

Νομίζω λοιπόν ότι η θεοσοφική εκπαίδευση περιλαμβάνει καταρχήν κατανόηση των επιμέρους διδαχών όπως η μετενσάρκωση, το κάρμα, κλπ, δηλαδή θέματα που δεν είναι ασήμαντα αλλά απλώς παραδείγματα γενικότερων αρχών. Και εν κατα-

κλείδι, για να καταστούν εξίσου αποτελεσματικά αμφότερα: οι γενικές αρχές και τα επιμέρους παραδείγματα, οφείλουμε να τα αφομοιώσουμε και να τα εφαρμόσουμε στην καθημερινή ζωή μας με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Σκέψεις γύρω από το θρησκευτικό φαινόμενο και την έννοια της θρησκείας

*Γ. Α. Κουκουβίνος
(Βόλος)*

Σε προηγούμενο τεύχος ΙΛΙΣΟΥ δημοσιεύθηκε εργασία σχετική με την Θρησκεία και τις σχέσεις της με την κοινωνία. Η επιλογή του θέματος από την αρθογράφο και η δημοσίευσή του στις φιλόξενες στήλες του περιοδικού, τροφοδοτεί και υπηρετεί την ορθή και ελπιδοφόρα άποψη ότι ο ΙΛΙΣΟΣ είναι τόπος όπου αποτυπώνονται ελεύθερες σκέψεις σε μια προσπάθεια αναζήτησης της αλήθειας –που συνιστά και στόχο της Θεοσοφίας–, ή τουλάχιστον της καταγραφής και ερμηνείας ορισμένων γεγονότων που αφορούν και επηρεάζουν τον άνθρωπο. Η περιγραφή, η κατανόηση μιας κατάστασης και ενός προβλήματος, συνιστούν προϋποθέσεις για την επίλυσή του. Οι σημειώσεις που ακολουθούν είναι σχετικές με την παραπάνω εργασία και ίσως αποτελούν κι' ένα πολύ μικρό βιβλιογραφικό βοήθημα για όσους θελήσουν να ασχοληθούν περισσότερο με το θέμα.

1. Ως προς τον ορισμό, την έννοια και το περιεχόμενο της Θρησκείας και το συναφές θέμα της προέλευσής της έχουν διατυπωθεί πολλές απόψεις και θεωρίες, των οποίων η πλήρης έκθεση εκφεύγει του σκοπού τού βραχέος αυτού σημειώματος. Περιοριζόμαστε να παραθέσουμε με άκρα συντομία μερικές μόνον από αυτές. Ο Greg M. Epstein, ένας ανθρωπιστής ιερωμένος στο Πανεπιστήμιο του Harvard, λέει ότι: «Ουσιαστικά, όλες οι μεγαλύτερες θρησκείες βασίζονται στην παραδοχή πως θεία όντα ή δυνάμεις μπορούν να υποσχεθούν ένα επίπεδο δικαιοσύνης, σε ένα υπερφυσικό βασίλειο που δεν μπορεί να υπάρξει στην Φύση». Ο H. de Clasenapp λέει ότι: «Θρησκεία είναι η πεποίθηση που εκδηλώνεται μέσα στην γνώ-

συναισθήματα σχετικά με την επενέργεια προσωπικών ή απρόσωπων δυνάμεων». Κατά τον Kant: «Θρησκεία είναι να δέχεσαι όλα τα καθήκοντά σου σαν θείες εντολές». ● Hegel βλέπει την θρησκεία ως ένα σταθμό στην πορεία τού Ανθρώπου προς την ολοκλήρωση του εαυτού του, που την ταυτίζει με την απόλυτη αυτογνωσία.

Κατά τον Erich Fromm, θρησκεία είναι οποιοδήποτε σύστημα σκέψης και δράσης που υιοθετεί μια ομάδα ανθρώπων και δίνει στο άτομο ορισμένα πλαίσια προσανατολισμού και ένα αντικείμενο λατρείας. Κατά τον ίδιο, δεν υπάρχει άνθρωπος χωρίς καμία θρησκευτική ανάγκη. Έτσι ο θάνατος των θρησκειών θα πρέπει να αποκλείεται, άποψη που δέχεται και ο Παπανούτσος. Κοντά στην άποψη αυτή του Fromm, ίσως βρίσκονται μερικοί που βλέπουν ορισμένες συμπεριφορές και πρακτικές να πλησιάζουν προς την Θρησκεία (Γίνεται λ.χ. αναφορά στον Μαρξισμό). Κατά τον Jung, η ουσία της θρησκευτικής εμπειρίας είναι η υποταγή σε ανώτερες δυνάμεις από τον εαυτό μας. Θρησκεία, γι αυτόν, είναι μια προσεκτική και ενσυνείδητη παρατήρηση του Numinosum. Κατά τον ίδιο, το κοινωνικό ασυνείδητο παρέχει κυρίως αρχέτυπα που περιλαμβάνουν έμφυτες προδιαθέσεις για σχηματισμό συμβολικών εικόνων και προσφέρουν, με τον τρόπο αυτό, μια ψυχολογική προσέγγιση προς την πίστη στον Θεό. Τα αρχέτυπα αυτά, κατά τον ίδιο, τα μοιράζεται όλη η Ανθρωπότητα και εμπνέουν τον Άνθρωπο να κινηθεί προς μια αρμονική ολοκλήρωση,

Κατά το Oxford Dictionary, θρησκεία είναι η αναγνώριση από τον άνθρωπο, ανώτερων και αόρατων δυνάμεων που ελέγχουν και εξουσιάζουν το πεπρωμένο του και αξιώνουν υποταγή, σεβασμό και λατρεία. Στην Encyclopaedia Americana δεν υπάρχει ορισμός. Προσδιοριστικά όμως χαρακτηριστικά της Θρησκείας είναι η λατρεία, ο διαχωρισμός του ιερού από το βέβηλο, η πίστη στην ύπαρξη ψυχής, η πίστη στον Θεό ή τους Θεούς, η παραδοχή υπερφυσικής αποκάλυψης και η αναζήτηση της σωτηρίας. Ως προς την προέλευση

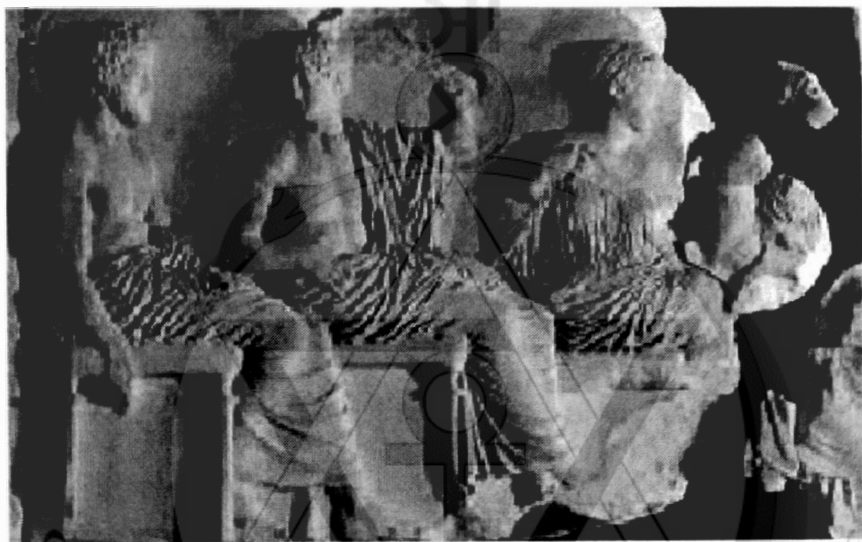

της θρησκείας, οι πιστοί βλέπουν την αρχή και την προέλευσή της σε ένα είδος άμεσου καλέσματος που μια θεότητα απευθύνει στους ανθρώπους. Γι' αυτούς, σχεδόν πάντοτε αυτό το κάλεσμα εκφράστηκε με μια ανθρώπινη φωνή που πολλές φορές ακολουθούσε μια επιφάνεια της θεότητας. Κατά τον Άγγλο ανθρωπολόγο Mariette, η πρωτόγονη θρησκεία δεν είναι τόσο σκέψη όσο χορός, και η πρωταρχική της συγκινησιακή στάση δεν ήταν τόσο πολύ τρόμος όσο σεβασμός. Για μερικούς, πάλι, η έννοια του Θεού είναι ένα συμβάν της συνείδησης, μιας εξέλιξης σε κάποιο βαθμό όπου η φαντασία και η συναισθηματικότητα επισκίασαν τον ορθολογικό στοχασμό (I. Ευαγγέλου, *Το θρησκευτικό φαινόμενο*, και Κορδάτος, *Αρχαίες θρησκείες και Χριστιανισμός*)

2. Είναι πάντως, άκρως υποστηρίξιμη η άποψη ότι η έννοια της Θρησκείας προϋποθέτει συνήθως –για μερικούς πάντοτε– την παραδοχή, ή καλύτερα και ακριβέστερα την πεποίθηση, την πίστη στην ύπαρξη μιας υπέρτατης δύναμης, καθοριστικής στην δημιουργία ή την πορεία του σύμπαντος. Πρέπει όμως να σημειωθεί ότι έχει διατυπωθεί και η αντίθετη άποψη, κατά την οποία η προϋπόθεση αυτή δεν υφίσταται πάντοτε. Έτσι, ο δημοσιογράφος Jean Daniel, διευθυντής του περιοδικού *Nouvel Observateur*, στο βιβλίο του: *Είναι ο Θεός φανατικός*; - προβάλλει την θέση πως είναι δυνατόν να υπάρξει Θεός χωρίς θρησκεία, καθώς και το αντίστροφο. Κατά τις απόψεις του, η Θρησκεία με τους κανόνες της είναι δυνατόν να μην συνδέεται με την πίστη, ότι είναι δυνατή η ύπαρξη θρησκείας χωρίς Θεό, πράγμα που όμως κατά αυτόν οδηγεί σε μια επιθετική ιδεολογία. Κατά τον ίδιο πάντοτε, για να «κατοικεί» στην πόλη ο Θεός χωρίς την μισαλλοδοξία και τον φανατισμό, πρέπει η πόλη να είναι δημοκρατικό κράτος κοσμικού χαρακτήρα (laicite), δηλαδή ένα κράτος που να είναι θρησκευτικά ουδέτερο, και όλα αυτά να πλαισιώνονται από τον ορθό λόγο (raison) και την ανοχή (tolerance). Στο θέμα επανέρχεται και ο Σταύρος Ζουμπουλάκης με το βιβλίο του: *Ο Θεός στην Πόλη*.

3. Το ότι η Θρησκεία πηγάζει μέσα από την κοινωνία, ότι εκφράζει τις δογματικές εκδηλώσεις της άρχουσας τάξης, είναι κάτι που ομοίως υποστηρίζεται με σοβαρές αναφορές στην Ιστορία. Έτσι ο S. Freud (βλ. *Ο Μωσής και ο Μονοθεϊσμός*), ο οποίος, αναφερόμενος ειδικώς στον Μονοθεϊσμό στην Αίγυπτο, τον βλέπει ως δευτερογενές αποτέλεσμα του Ιμπεριαλισμού και τον Θεό ως αντα-

νάκλαση ενός Φαραώ. Ομοίως ο Max Weber (*Η προτεσταντική ηθική και το πνεύμα του καπιταλισμού*), κατά τον οποίο ο προτεσταντισμός είναι φυτώριο για τον σύγχρονο καπιταλισμό. Υπάρχει όμως και η σκέψη μήπως το θρησκευτικό φαινόμενο με όλη του την ευρύτητα είναι κάτι φυτεμένο, κάτι εγγενές στον άνθρωπο –άποψη που ο γράφων αποδέχεται– και για μερικούς βρίσκεται ειδικότερα στον ανθρώπινο εγκέφαλο. Στο σημείο αυτό επανερχόμαστε στο τέλος του προκείμενου σημειώματός μας

Πολλοί θρησκευόμενοι, για να στηρίξουν το επιχείρημα της έμφυτης θρησκευτικότητας στον άνθρωπο, επικαλούνται –όπως επισημαίνει και η αρθογράφος του ΙΛΙΣΟΥ– τον Πλούταρχο (Προς Κωλώτη 31, «Εύροις δ' αν απιών και πόλεις ατειχίστους, αγραμμάτων αβασιλεύτους, αοίκους, αχρημάτους, νομίσματος μη δεομένας, απείρους θεάτρων και γυμνασίων, ανιέρου δε πόλεως και αθέου, μη χρωμένης ευχαίς, μηδ' όρκους, μηδέ μαντείοις, μηδέ θυσίαις επ' αγαθοίς, μηδ' αποτροπαίς κακών, ουδείς έστιν ουδ' έσται θεατής») κατά τον οποίο δεν υπάρχει έθνος που να μην πιστεύει σε Θεό, άποψη που από ιστορική σκοπιά δεν είναι ακαταμάχητη όπως παρατηρεί ο Γιάννης Κορδάτος. Άλλοι, όμως, πέρα από τον Πλούταρχο και άλλες ιστορικές αναφορές, επικαλούνται συγγραφείς και επιστήμονες που υποστηρίζουν, έστω και εμμέσως, το έμφυτο του θρησκευτικού συναισθήματος.

Έτσι, ο Matthew Alper (*Ο Θεός στον Εγκέφαλο*) υποστηρίζει ότι όλοι οι πολιτισμοί εκδήλωσαν ξεκάθαρα την τάση να αναπτύξουν μια θρησκεία, καθώς και την πίστη σε μια πνευματική πραγματικότητα, ότι όσο απομονωμένοι και αν ήσαν χωρίς επαφή μεταξύ τους πίστεψαν στην ύπαρξη μιας πνευματικής σφαίρας. Ότι, αν η πίστη σε μια πνευματική πραγματικότητα αποτελεί ένα διαπολιτισμικό χαρακτηριστικό του είδους μας, αυτό συνεπάγεται πως διαθέτουμε μια πνευματική λειτουργία που βασίζεται στην νευροφυσιολογία μας, ή αλλιώς σε ένα μέρος του εγκεφάλου που αφορά στον Θεό, και ότι τα γονίδια σύμφωνα με πρόσφατες γενετικές μελέτες παίζουν σημαντικό ρόλο στην πνευματική και θρησκευτική ανάπτυξη του ατόμου. Κατά τον ίδιο, πάντως, όλα αυτά αποτελούν προϊόν εξέλιξης που είχε σαν στόχο την απαλλαγή του ανθρώπου από το άγχος του θανάτου, πράγμα που επέφερε μια αλλαγή στο εγκέφαλό του προ δύο εκατομμυρίων ετών, κατά την περίοδο της εμφάνισης των ύστερων ανθρωποειδών. Έτσι ο άνθρωπος βοηθήθηκε στο να ανταπεξέλθει στην επίγνωση του θανάτου που μόνον εκείνος έχει, καθώς και στην αγωνία τού τι θα γίνει μετά τον θάνατο. Ο συγγραφέας που υποστηρίζει όλα αυτά, γράφει ότι το Πανεπιστήμιο της Minnesota, ΗΠΑ, μετά από έρευνες κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το 50% των θρησκευτικών ενδιαφερόντων και συμπεριφορών μας καθορίζονται από τα γονίδια μας, και ότι η μελέτη των Kendler Gardner & Prescott έδειξε, επίσης, πως γενετικοί παράγοντες επηρεάζουν την προσωπική θρησκευτική ευλάβεια.

Αναφέρουμε εδώ και τον Βιολόγο E. Wilson, κάτοχο του βραβείου Pulitzer, που γράφει ότι: «Αν ο εγκέφαλος δημιουργήθηκε με την φυσική επιλογή, η θρησκευτική πίστη πρέπει να προέκυψε με τον ίδιο μηχανισμό», και ότι: «Η θρησκευτική πίστη είναι μια καθολική αρχή της ανθρώπινης συμπεριφοράς, αναγνωρίσιμη σε κάθε τύπο κοινωνίας ήδη από τις πρωτόγονες ομάδες των κνηγών τροφουλλεκτών. Ότι την πρώτη ένδειξη για τις μεταφυσικές ενοράσεις, αν και όχι όμως τόσο συνειδητοποιημένες, που τάραζαν τους μακρινούς προγόνους μας την βρίσκουμε στην προσεκτική απόθεση του νεκρού από τον Νεαντερτάλιο άνθρωπο, όπου βλέπουμε πως δίπλα στον νεκρό εναποτίθεντο όπλα από πυριτόλιθο και τροφές, έτσι που όλοι αυτοί οι ενταφιασμοί, οι με τόση επιμέλεια γινόμενοι, να μπορούν να χαρακτηρισθούν ως ιεροτελεστικές ταφές, πράγμα που παραπέμπει ευθέως σε ένα θρησκευτικό φαινόμενο, σε μια πίστη, μια θρησκεία έστω υποτυπώδη (Με την επισήμανση εδώ, χάριν

μιας στοιχειώδους επιστημονικής ακρίβειας, ότι όπως γράφει ο Γάλλος Βιολόγος M. Morange, γίνεται από πολλούς παραδεκτό πως ο άνθρωπος του Νεάντερταλ με τον προγοναθισμό του και τα αρχέγονα χαρακτηριστικά του, ανήκε σε έναν κλάδο που σήμερα έχει αποκλεισθεί από το δέντρο των ανθρωποειδών, παραδοχή που ασφαλώς δεν μειώνει την αξία και την σημασία της παραπάνω παρατήρησης). Τέλος, ο Dr. Herbert Benson, δέχεται ότι ο άνθρωπος είναι και πνευματικό ζώο.

Ο Αμερικανός Βιολόγος και Γενετιστής Dean Hammer, στο βιβλίο του: *The God Gene/Το γονίδιο του Θεού*, υποστηρίζει πως από τα γονιδιά μας εξαρτάται η πίστη μας και η πνευματικότητά μας. Όπως παραθέτει, οι έρευνες απέδειξαν πως η θρησκευτικότητα έχει σχέση με την οργανωμένη θρησκευτική ζωή στην οποία συμμετέχει το άτομο,

το περιβάλλον στο οποίο κινείται και οι διδασκαλίες με τις οποίες έρχεται σε επαφή. Για πολλούς ερευνητές υπάρχουν πολλές διαφορετικές περιοχές του εγκεφάλου που εμπλέκονται στην θρησκευτική πίστη. Μερικές από τις περιοχές αυτές εντός των μετωπιαίων λοβών, απαντώνται μόνον στον άνθρωπο. Κατά τον Αμερικανό Καθηγητή της Ιατρικής Jordan Graf man, ασχολούμενο ανάμεσα σε άλλα με τις εγκεφαλικές βλάβες, ο εγκέφαλός μας είναι έτσι προγραμματισμένος ώστε να έχει θρησκευτικές εμπειρίες, και όταν δεν μπορεί να εξηγήσει κάτι με βάση τις γνώσεις του και την λογική να στρέφεται στον Θεό ή κάποια ανώτερη δύναμη. Ωστόσο ο Καθηγητής Hammer, αρκετά προσεκτικός και επιφυλακτικός, τονίζει πως η πίστη στο Θεό είναι μια τόσο πολύπλοκη διαδικασία που δεν θα μπορούσε να εξηγηθεί από ένα μόνο γονίδιο αλλά ούτε αποκλειστικώς από το DNA μας. Η γενετική ρίζα που υποστηρίζει ο ίδιος πως έχει ανακαλύψει, δεν εξηγεί την πίστη μας σε κάποιο Θείο αλλά την τά-

ση μας για πνευματικότητα περισσότερο ως μια νοητική κατάσταση. «Η πνευματικότητα είναι έντονα προσωπική, η θρησκεία είναι θεσμική», λέει. Ο Καναδός Steven Pinker, Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Harvard, υποστηρίζει ότι η καθολική ροπή προς την θρησκευτική πεποίθηση είναι ένας επιστημονικός γρίφος. Βλέπει την θρησκευτική ψυχολογία ως υποπροϊόν πολλών μερών του μυαλού, που εξελίχθηκε επειδή βοήθησε την επιβίωση με άλλους τρόπους. Ο Stephen Jay Gould βλέπει την θρησκεία ως υποπροϊόν των ψυχολογικών μηχανισμών που εξελίχθησαν για άλλους λόγους. Ο νευροεπιστήμονας Dr. Andrew Newberg, συντάκτης του άρθρου: *Why we believe what we believe/Γιατί πιστεύουμε αυτό που πιστεύουμε*, προσπαθεί να εντοπίσει τον τρόπο με τον οποίο ο ανθρώπινος εγκέφαλος συλλαμβάνει τις έννοιες της πνευματικότητας και της Θρησκείας. Μια νέα επιστήμη, η Νευροθεολογία, ασχολείται με την σχέση μεταξύ της εγκεφαλικής λειτουργίας και των θρησκευτικών ή μυστικιστικών τάσεων και εμπειριών.

Ο Andrew Newberg χρησιμοποίησε την τεχνολογία της απεικόνισης του εγκεφάλου για την μελέτη της αντίδρασης του εγκεφαλικού δικτύου στην περίπτωση της θρησκευτικής κατανύξης. Και μαζί με τους συνεργάτες του στο Πανεπιστήμιο της Pennsylvania, ΗΠΑ, έμειναν έκπληκτοι από τα αποτελέσματα της έρευνας. Γράφουν: «Όταν κάποιος μιλάει για τις θρησκευτικές πεποιθήσεις ή πρακτικές, παρατηρείται μια πολύ μεγάλη ομοιότητα ανάμεσα στην πρακτική και τις παραδόσεις». Ο πρόσθιος λοβός του εγκεφάλου, η περιοχή πίσω από το μέτωπο, βοηθά στην εστίαση της προσοχής μας στις προσευχές και τον διαλογισμό. Ο επιστήμονας θεωρεί ότι η θρησκεία είναι ο κυριότερος παράγοντας ισορροπίας σε μια κοινωνία και τονίζει ότι παρόμοιες περιοχές του εγκεφάλου επηρεάζονται κατά την διάρκεια της προσευχής και του διαλογισμού.

Πιστεύει πως το σύστημα απεικόνισης και ανάλυσης των λειτουργιών του εγκεφάλου μπορεί να βοηθήσει στην κατανόηση, αλλά και την απόδειξη της θεωρίας ότι ο ανθρώπινος εγκέφαλος είναι κατασκευασμένος έτσι ώστε να πιστεύει στον Θεό, και ότι πιθανόν η ύπαρξη της πίστης να οφείλεται σε κάποια ιδιαίτερα παγκόσμια χαρακτηριστικά του εγκεφάλου που κάνουν πιο εύκολη την ανθρώπινη πίστη σε μια ανώτερη δύναμη. Σήμερα, επιστημονικές απεικονίσεις μπορούν να εντοπίσουν τις σκέψεις μας για τον Θεό, όπως γράφει και ο ΙΛΙΣΟΣ στο τεύχος 282. Για τα παραπάνω πειράματα γράφει και ο Φ. Καρακίτσος (*Μεταφυσική Κατοχή*).

Ο Andrew Newberg, αναφερόμενος στον R. Debarry (συγγραφέα του βιβλίου: *Ο Θεός, μια σύντομη ιστορία*) γράφει ότι ο Debarry αναφέρεται σε δύο νευροφυσιολόγους που ενέχυσαν ραδιενεργό ισότοπο στα εγκεφαλικά αγγεία ●ιβητιανών βουδιστών κατά την διάρκεια διαλογισμού. Ότι την ώρα της προσευχής κατάφεραν να εντοπίσουν το εξής ασύλληπτο: τους βρεγματικούς λοβούς, τις νευρολογικές οδούς που μεταφέρουν το μυστικιστικό μήνυμα, την ένωση με το θείο πνεύμα. Στα νεύρα αυτά αναγνωρίστηκαν οι δίοδοι μέσω των οποίων, υπό φυσιολογικές συνθήκες σε άτομα που δεν υποφέρουν από επιληψία ή ενδοκρανιακές παραμορφώσεις, ο ανθρώπινος εγκέφαλος ανακαλύπτει τον ●εό. Επί πλέον, οι γνωστικοί αυτοί επιστήμονες κατέληξαν στο συμπέρασμα πως «ο ανθρώπινος εγκέφαλος έχει φτιαχτεί γενετικά με τέτοιο τρόπο ώστε να ενθαρρύνει την θρησκευτική πίστη»

4. Η σχέση κράτους-κοινωνίας-θρησκείας, η επίδραση της ●θησκείας στην ανθρώπινη συμπεριφορά, είτε αυτή αφορά στον άνθρωπο μεμονωμένα ή στην οργανωμένη ανθρώπινη ομάδα, είναι αναμφισβήτητη. Η θρησκεία, όπως καταγράφει και διδάσκει η Ιστορία, άσκησε διαφορούμενη, αντιφατική, πολιτιστική-οικονομική και ψυχολογική επίδραση. Οκνηρία για μερικούς (υποτίμηση της ανθρώπινης ζωής), έμπνευση για υψηλά έργα, πράξεις αγάπης και αυτοθυσίας για άλλους. Αρκετές φορές οδήγησε σε πράξεις βίας, σε εγκλήματα (βλ. θρησκευτικούς πολέμους, σταυροφορίες, θανάτωση Υπατίας, ανθρωποθυσίες κλπ). Ο Λουκρήτιος είτε ισοπεδωτικά: «Tantum religio potuit suadere malorum!» (=Οποία δεινά επεφύλαξε στην ανθρωπότητα η θρησκεία!). Είναι γεγονός ότι ειδικό-

τερα στο μέτρο που η προσήλωση στο δόγμα οδηγεί στον φανατισμό και απομακρύνει από την λογική και την καλοσύνη, η θρησκεία εμφανίζεται ως πραγματική απειλή για την ανθρωπότητα, για τον πολιτισμό. Άλλοτε αντιστάθηκε και άλλοτε προώθησε την κοινωνική και πολιτιστική εξέλιξη.

Κατά κανόνα υπηρετεί το κατεστημένο, την συντήρηση, και ενίοτε απαράδεκτες θέσεις όπως αυτές που αφορούν στην θέση της γυναίκας στην κοινωνία που την αντιμετωπίζει απαξιωτικά και μειωτικά (Δειγματοληπτικώς, Απ. Παύλου: *Προς Κορινθίους Α*, Ζ:1, «καλόν ανθρώπω γυναικός μη άπτεσθαι», Ζ: 4-5 και ΙΑ:9, ΙΑ:3 – *Προς Εφέσους* Ε: 22-23, Ε:33, κλπ, με άλλες περικοπές βεβαίως των Ευαγγελίων να υποστηρίζουν την ισότητα ανδρός και γυναίκος). Πολλές φορές η θρησκεία κήρυξε το αμετάβλητο με αποτέλεσμα να το συνταυτίζει με παλιούς, ξεπερασμένους και άδικους κοινωνικοπολιτικούς δεσμούς και παραδόσεις που συχνά καταλήγουν σε ανελεύθερη και σκοταδιστική αντίληψη. Το ολιγότερο, ίσως, ως προς τις σχέσεις με το Κράτος, η Θρησκεία δείχνει συχνά μια ανοχή έναντι στην κρατική εξουσία, μια θα λέγαμε ευμενή ανοχή και ουδετερότητα, υπηρετώντας την αρχή ότι άλλα πρέπει να ενδιαφέρουν περισσότερο την ψυχή του πιστού και όχι οι σχέσεις του με την κρατική εξουσία (βλ. «Τα τού καίσαρος...», κλπ).

Ας είμαστε όμως προσεκτικοί, ας μην γενικεύουμε και ας μην υπέρ-απλοποιούμε. Οι παρενέργειες της θρησκείας με τις σχετικές αντιφάσεις της δεν θα πρέπει να μας παρασύρουν σε εύκολες παρερμηνείες και ισοπεδωτικές γενικεύσεις, επιπόλαιες και βιαστικές απορρίψεις και συμπεράσματα. Υπενθυμίζεται ότι, καταρχάς, άλλο (εξουσιάζουσα) Εκκλησία, άλλο Θρησκεία, άλλο πίστη, άλλο θρησκευτικότητα, άλλο Θεός. Αλλά δεν είναι μόνον αυτό. Είναι αλήθεια ότι η θρησκεία ως πρακτική εκπορεύεται και εκφράζεται μέσα από μια εξουσία (λάθος, ίσως, και ιστορική αντίφαση τουλάχιστον, αν αναφερθεί κανείς στον Ιησού Χριστό, το ότι η Εκκλησία θέλησε να γίνει θεσμός και εξουσία), μέσα από ένα θεσμό που αγωνιζόμενος για την επιβίωσή του μετέρχεται μέσα (καθαρώς κοσμικά, πολλές φορές) ξένα ή και αντιφατικά προς την αρχική «ιδεολογία», πολλαπλώς μη αποδεκτά και σε κραυγαλέα αντίφαση με τις αρχές που είναι το ιδεολογικό της υπόστρωμα και που υποτίθεται ότι θέλει να υπηρετήσει. Αλλά η πίστη, η θρησκευτικότητα, η αίσθηση του ιερού δεν μπορεί να απορρίπτονται επειδή κάποιιοι παρερμηνεύουν ή καπηλεύονται ιερά και όσια.

Από πλευράς πορισμάτων της Ψυχολογίας και της επίδρασης της θρησκείας σε ατομικό επίπεδο, έχει υποστηριχθεί πως το θρησκευόμενο άτομο κατέχεται από συναισθήματα θαυμασμού, δέους αλλά και ευλάβειας. Γι' αυτό, από πλευράς αξιολογήσεως μιας πράξεως, δεν την αντιμετωπίζει μόνον ως καλή ή κακή αλλά και ως ευσεβή ή ασεβή. Επίσης, έχει υποστηριχθεί (Arthur Koestler: *Ο Λωτός και το Ρομπότ*) σε αναφορά με τις Ανατολικές θρησκείες, ότι καθώς σε αυτές τα πάντα (ο γράφων δεν δέχεται την γενίκευση αυτή) προκαθορίζονται από το κάρμα, φθάνουμε σε μια αδιαφορία απέναντι στον άρρωστο, τον πτωχό, και απέναντι στον πόνο. Κατά τον James Luba, τα θρησκευόμενα άτομα παρουσιάζουν συχνά αδύνατη προσωπικότητα και ψυχικές διαταραχές. Για όσους δέχονται την θρησκεία όπως την αντιλαμβανόμαστε και την εκθέτουμε στο τέλος του σημειώματός μας, οι επιδράσεις αυτές δεν υφίστανται. Ο θρησκευόμενος άνθρωπος είναι γεμάτος δράση σε σχέση με το σύμπαν, τον Θεό και τον συνάνθρωπό του σε νοητικό, συναισθηματικό και φυσικό επίπεδο, και ασφαλώς δεν κατέχεται από το φόβο του θανάτου. Το μόνον μέλημα του είναι να εκπληρώσει το χρέος του.

ΕΠΙΜΕΤΡΟ. Ο Αριστοτέλης είπε ότι ο άνθρωπος από την φύση του αρέσκειται στο να μαθαίνει. Αποδεχόμενοι την παραδοχή αυτή και περιλαμβάνοντας σε αυτήν και το θρησκευτικό φαινόμενο, δεχόμαστε ότι ο άνθρωπος ενεργεί κατά φύση όταν προσπαθεί να ερμηνεύσει το θρησκευτικό φαινόμενο, να μάθει γιατί θρησκευείται, και πιο συγκεκριμένα γιατί τούτο συμβαίνει και τι σημαίνει. Το να

περιοριζόμαστε σε μια καταγραφή και πιστοποίηση του φαινομένου χωρίς προσπάθεια να δούμε μήπως τούτο κάτι υποδηλώνει και κάτι υπαγορεύει, είναι το ολιγότερο ραθυμία διανοητική και αντιστρατεύεται και την αριστοτελική (ορθή) άποψη. Σαφέστερα και αναλυτικότερα:

Πεποίθησή μας είναι ότι πρέπει και αξίζει τον κόπο να προχωρήσουμε περισσότερο. Δεχόμαστε την άποψη ότι δεν πρέπει να αρκεσθούμε σε μια διαπίστωση και περιγραφή τού θρησκευτικού φαινομένου, αλλά ότι οφείλουμε να ψάξουμε να βρούμε πώς αυτό προήλθε και ίσως, το κυριότερο, τι υποδηλώνει, πώς λειτουργεί, τι σημαίνει για μας και τι μάς υπαγορεύει. Γιατί η γνώση δεν είναι (μόνο) για την γνώση, αλλά για να προσδιορίζει στάσεις ζωής και να καθορίζει συμπεριφορές. Διαφορετικά θα ήταν απλώς για να περνούμε τον χρόνο μας. Η («αυθαίρετη») άποψη του γράφοντα είναι ότι, ασχέτως αν το θρησκευτικό φαινόμενο, η έννοια του Θεού, εμφανίστηκε ταυτόχρονα με τον άνθρωπο από τα πρώτα στάδια ή σε μεταγενέστερα της ανθρώπινης εξέλιξης, η θρησκευτικότητα υπάρχει για να εγκαθιδρύσει ένα δίαυλο επικοινωνίας του Ανθρώπου με την «Αρχή», για να δείξει και να προβάλλει μια σχέση του ανθρώπου με το Σύμπαν, με την Αρχή, έτσι ώστε αυτός να μπορέσει να επικοινωνήσει με αυτήν, να γνωρίσει το χρέος του και την αποστολή του, την οποία και να υπηρετήσει συμμετέχοντας σε ένα αιώνιο γίγνεσθαι.

Σχετίζεται το θρησκευτικό φαινόμενο, η θρησκευτικότητα αυτή άμεσα με την αντίληψη για την θέση του Ανθρώπου στην Γη, στο Σύμπαν, με τον σκοπό της Δημιουργίας, με την σχέση του με την πορεία του Σύμπαντος, και υποδεικνύει μια συγκεκριμένη στάση, πορεία και συμπεριφορά, υποδεικνύει την παραδοχή ότι πρέπει να δικαιώσουμε την παρουσία μας στην Γη. Με ισοδύναμη διατύπωση, να εκπληρώσουμε ένα χρέος προς την ολότητα, της οποίας αποτελούμε αναπόσπαστο (και ομοούσιο;) τμήμα. Το Σύμπαν μάς έχει διδάξει ότι τίποτε, και επομένως η έμφυτη κατά την άποψή μας θρησκευτικότητα, δεν υπάρχει χωρίς κάποια αιτία, χωρίς κάποιο σκοπό. Αυτή η πορεία, αυτή η αναζήτηση και αυτή η επικοινωνία και συμμετοχή, που είναι και αναζήτηση τού γιατί υπάρχουμε, αναζήτηση που μας οδηγεί στο να ακούσουμε (μετά από την απαραίτητη προετοιμασία) την «φωνή», η οποία μας καλεί να δικαιώσουμε σε όλο της το εύρος την αποστολή μας, θα έπρεπε να είναι η Θρησκεία.

Υπάρχει.....

• Υπάρχει ένας Θεός: ο Αιώνιος, το Μοναδικό Ον. Τίποτα δεν υφίσταται εκτός από Εκείνον.

• Υπάρχει ένας Δάσκαλος: το Καθοδηγητικό Πνεύμα όλων των ψυχών, που οδηγεί σταθερά προς το φως όσους το ακολουθούν.

• Υπάρχει μία Ιερή Βίβλος: το σεπτό χειρόγραφο της Φύσης, η μόνη γραφή που μπορεί να δια φωτίσει τον αναγνώστη.

• Υπάρχει μία Θρησκεία: η αταλάντευτη πορεία στην ορθή κατεύθυνση προς το ιδεώδες που εκπληρώνει τον σκοπό της ζωής κάθε ψυχής.

• Υπάρχει ένας Νόμος: ο νόμος της αμοιβαιότητας, που μπορεί να γίνει αντιληπτός από μια ανιδιοτελή ηθική συνείδηση με αφυπνισμένο το αίσθημα της δικαιοσύνης.

• Υπάρχει μία Αδελφότητα: η ανθρώπινη αδελφότητα, που συνενώνει όλα ανεξαιρέτως τα παιδιά της Γης υπό την πατρότητα του Θεού.

• Υπάρχει μία Ηθική: η αγάπη, που πηγάζει από την υπαγωγή και ανθεί με πράξεις αγαθοεργίας.

• Υπάρχει ένα Αντικείμενο Λατρείας: το κάλλος, που αναπτρώνει τις καρδιές όσων το λατρεύουν και τις καθοδηγεί σταδιακά μέσα από την ολότητα των εκδηλώσεών του, ορατών και αοράτων.

• Υπάρχει μια Αλήθεια: η αληθινή γνώση της ύπαρξής μας, εσωτερικής και εξωτερικής, που είναι η πεμπτουσία όλης της σοφίας.

• Υπάρχει ένας Δρόμος: η εκμηδένιση του ψεύτικου εγώ μέσα στο αληθινό, που υψώνει το θνητό προς την αθανασία, την έδρα πάσης τελειότητας.

Hazrat Inaiyat Chan

(«Ο Δρόμος της Φώτισης και η Εσωτερική Ζωή»)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΩΝ ΤΗΣ ΘΕΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Είσοδος Ελευθέρα – Ώρα 8:00 μμ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

- Παρασκευή 3, ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ. Θεόδωρος Κατσιφής: Η σημασία των Θρησκειών
- Τρίτη 7, ΗΛΙΟΣ. Εισήγηση/συζήτηση Θεοσοφικού Θέματος (εργασίες μόνο για μέλη)
- Πέμπτη 9, ΑΜΜΩΝΙΟΣ ΣΑΚΑΣ. Γεώργιος Γιανναδάκης:
Αφορισμοί και συγχωροχάρτια
- Παρασκευή 10, ΑΛΚΥΩΝ. Θεόδωρος Κατσιφής: Κρισναμούρτι – Γνώση και Αυτογνωσία
- Τρίτη 14, ΟΡΦΕΥΣ. Παναγιώτης Παπασιλιώτης:
Η συγκέντρωση της σκέψης – Θεωρία και πρακτική (μέρος 1ον)
- Παρασκευή 17, ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ. Ελεύθερη συζήτηση – Θέμα:
Το έμβλημα της Θεοσοφικής Εταιρείας
- Δευτέρα 20, ΑΘΗΝΑ. Αντώνης Παπανδρέου: Μαγεία και Θρησκεία
- Τρίτη 21, ΗΛΙΟΣ. Παναγιώτης Παπασιλιώτης:
Η συγκέντρωση της σκέψης – Θεωρία και πρακτική (μέρος 2ον)
- Πέμπτη 23, ΑΜΜΩΝΙΟΣ ΣΑΚΑΣ. Κυριακή Αντωνίου: Ο σκοπός της Ζωής
- Παρασκευή 24, ΑΛΚΥΩΝ. Γεώργιος Γιανναδάκης: Ιστορική διαδρομή των Καθαρών
- Παρασκευή 31, ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ. Χρήστος Κοντοβαζανιτής:
Εγκέφαλος και Θρησκευτικό κέντρο

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

- Δευτέρα 3, ΑΘΗΝΑ. Ελευθέριος Διαμαντάρας:
Γιατί οφείλουμε να επιστρέψουμε στην Πυθαγόρεια Σκέψη
- Τρίτη 4, ΟΡΦΕΥΣ. Εισήγηση/συζήτηση Θεοσοφικού Θέματος
(εργασίες μόνο για μέλη)
- Πέμπτη 6, ΑΜΜΩΝΙΟΣ ΣΑΚΑΣ. Κυριακή Αντωνίου:
Η επίδραση της Θεοσοφίας στην κοινωνία

- Παρασκευή 7, ΑΛΚΥΩΝ. Θεόδωρος Θεοφάνους: Ησυχασμός και Βουδισμός
- Τρίτη 11, ΗΛΙΟΣ. Εισήγηση/συζήτηση θεοσοφικού θέματος (*)
- Πέμπτη 13, ΑΡΤΕΜΙΣ. Εσωτερικός Κύκλος (εργασίες μόνο για μέλη)
- Παρασκευή 14, ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΤΗΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΘΕΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
- Τρίτη 18, ΟΡΦΕΥΣ. Εισήγηση/συζήτηση θεοσοφικού θέματος
- Πέμπτη 20, ΑΜΜΩΝΙΟΣ ΣΑΚΑΣ. Γεώργιος Γιανναδάκης: Μαγεία και εξορκισμοί
- Παρασκευή 21, ΑΛΚΥΩΝ. Γεράσιμος Διαμαντάτος: Πίστις και Ελπίδα
- Τρίτη 25, ΗΛΙΟΣ. Εισήγηση/συζήτηση θεοσοφικού θέματος
- Πέμπτη 27, ΑΡΤΕΜΙΣ. Εσωτερικός Κύκλος (εργασίες μόνο για μέλη)
- Παρασκευή 28, ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ. Ιφιγένεια Κασταμονίτη: Άνθρωπος και Θρησκεία – Το Θρησκευτικό συναίσθημα και ο Ιερός Πόλεμος

() Τα μέλη των σιτών ΗΛΙΟΣ και ΟΡΦΕΥΣ συναποφασίζουν σε κάθε συνάντησή τους το προς συζήτηση θέμα της επόμενης συνάντησης.*

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

- Δευτέρα 1, ΑΘΗΝΑ. Σταύρος Παρασκευάς: Τάξις εκ του Χάους
- Τρίτη 2, ΟΡΦΕΥΣ. Εισήγηση/συζήτηση θεοσοφικού θέματος (εργασίες μόνο για μέλη)
- Πέμπτη 4, ΑΜΜΩΝΙΟΣ ΣΑΚΑΣ. Κυριακή Αντωνίου: Περί Χαριεκτήρος
- Παρασκευή 5, ΑΛΚΥΩΝ. Μάρκος Βουτσίνος: Θρησκευτικά θεμέλια του κοσμικού ασκητισμού.
- Τρίτη 9, ΗΛΙΟΣ. Εισήγηση/συζήτηση θεοσοφικού θέματος
- Πέμπτη 11 & Παρασκευή 12, ΑΡΤΕΜΙΣ. Γιώργος Αρώνης: Η παράδοση του Σαμανισμού και η σημασία των ενθεογενών ιερών φυτών στην εκστατική μέθεξη με το Θείον
- Παρασκευή 12, ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ. Γεώργιος Στεφανής: Περί Ελευθερίας
- Δευτέρα 15, ΑΘΗΝΑ. Νίκος Τσεκούρας: Η Εσπαιική Αδελφότητα
- Τρίτη 16, ΟΡΦΕΥΣ. Εισήγηση/συζήτηση θεοσοφικού θέματος
- Πέμπτη 18, ΑΜΜΩΝΙΟΣ ΣΑΚΑΣ. Γεώργιος Γιανναδάκης: Θεία Βρέφη
- Παρασκευή 19, ΑΛΚΥΩΝ. Γεώργιος Γκόρτζας: Περί Ειρήνης

ΘΕΟΣΟΦΙΚΗ ΣΤΟΑ «ΜΙΝΩΣ», ΗΡΑΚΛΕΙΟ, ΚΡΗΤΗ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ - Εξουσία και φιλοσοφία

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - Κοινωνία και παιδεία

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - Ναρκωτικά: Τι και γιατί;

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ - Αυτεξούσιο και ειμαρμένη

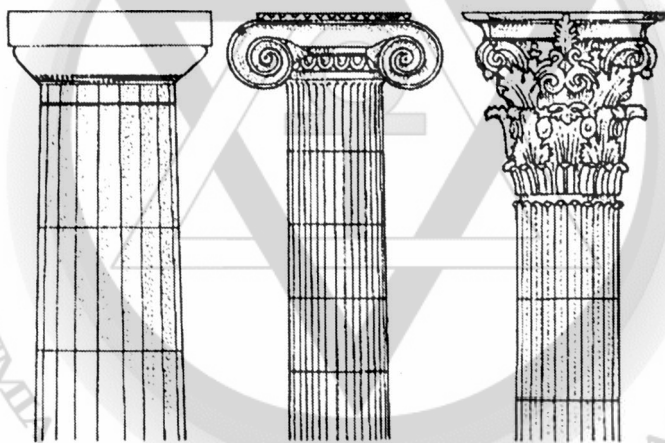
ΘΕΟΣΟΦΙΚΗ ΣΤΟΑ «ΡΑΔΑΜΑΝΘΥΣ», ΗΡΑΚΛΕΙΟ, ΚΡΗΤΗ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ - Η σιγή του νου

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - Ο Αποκρυφισμός στην κοινωνία

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - Κάμα

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ - Κάμα

Παρακαλούμε τους συνδρομητές του περιοδικού ΙΛΙΣΟΣ να μεριμνούν τακτικά για την εξόφληση της ετήσιας συνδρομής τους, η οποία ανέρχεται στο ποσό των 15€ για Ελλάδα & Κύπρο και 20€ για το εξωτερικό (Δηλ. 4 τεύχη ετησίως συν ταχυδρομικά έξοδα). Αν διαμένετε στην επαρχία, μπορείτε να επικοινωνείτε με τους κατά τόπους αντιπροσώπους μας.

Μεταξύ μας

ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΣ

Τα Γραφεία του «ΙΛΙΣΟΥ»
Βουκουρεστίου 25, α' όροφος,
είναι ανοικτά κάθε ημέρα από
19.30 - 21.30, εκτός Σαββάτου
και Κυριακής.

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ-ΔΩΡΕΕΣ

Παρακαλούμε όπως απο-
στέλλετε με ταχυδρομική
επιταγή προς: Περιοδικό

« **Ι Λ Ι Σ Ο Σ** »

**ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΥ 25,
106,71 Αθήνα.**

Επίσης αποστέλλετε με τρα-
πεζική επιταγή μόνο εις:

Θεοσοφική Εταιρεία, Βου-
κουρεσίου 25, 106 71, Αθήνα
ή με κατάθεση στον λογ/σμό
ALPHA BANK:

IBAN GR30 0140 8340 8340
0200 2000 107

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΟΥ ΙΛΙΣΟΥ

Κεφαλλονιά, Γ. Διαμαντάτος,
τηλ. 6944331000

Βόλος, Γ. Κουκουβίνος,
τηλ. 6946146763

Κρήτη, Στ. Βασιλάκης,
τηλ. 6937005048

Τρίκαλα, Στ. Λιγάτσικας,
τηλ. 6977679184/

Πάτρα, Σ. Ιγγλέσης,
τηλ. 6944907479

Σύρος, Π. Ζαραφωνίτης,
τηλ 6932327646

Θράκη, Γ. Τρανοπούλου,
τηλ. 6976488448

Κύπρος, Αθ. Παπαδόπουλος,
τηλ. 00035724654511

Τα άρθρα που δημοσιεύονται στο περιοδικό ΙΛΙΣΟΣ,
φέρουν την ευθύνη των αρθρογράφων για το περιεχό-
μενό τους και δεν λογοκρίνονται ούτε απηχούν απα-
ραιτήτως τις απόψεις του περιοδικού.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ
ΑΠΟ ΤΙΣ ΘΕΟΣΟΦΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ:

(Έκπτωση για μέλη και συνδρομητές εντός παρενθέσεως)

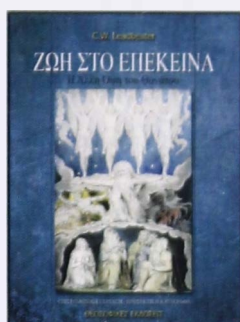
Στα Πόδια του Διδασκάλου - Κρισναμούρτι	5€	
Η Εξέλιξη της Μορφής και της Ζωής - Άννη Μπέζαντ.....	10€	(-5)
Προσέγγιση στην Πραγματικότητα - N. Sri Ram	8€	
Οι Βαθύτερες Όψεις της Ζωής - N. Sri Ram	8€	
Επιλογή Ιλισού - τόμος 1959-61, τόμος 1962-65, τόμος 1966-70, τόμοι 1973-78, τόμος 1991, 1992, τόμος 1993	12€	(-2)
Τεύχη Ιλισου 1976-99	1€	
Τεύχη Ιλισού 2000-2009	2€	
Τεύχη Ιλισού 2010 -	3€	
Το Κλειδί της Θεοσοφίας - Έλενα Π. Μπλαβάτσου	18€	(-3)
Η Φωνή της Σιγής - Έλενα Π. Μπλαβάτσου	10€	(-2)
Αόρατοι Βοηθοί - C. W. Leadbeater.....	14€	(-2)
Σ' Εκείνους που Πενθούν. - C. W. Leadbeater	8€	
Οι Επτά Κοσμικές Ακτίνες - Ernest Wood	14€	(-2)
Το Φως της Ασίας - Sir Edwin Arnold	14€	(-6)
Γιόγκα και Αποκρυφισμός - Έλενα Π. Μπλαβάτσου	30€	(-10)
Ζωή στο Ελέκεινα - C. W. Leadbeater.....	25€	(-5)

Υπό έκδοση

Μύστες, Απόκρυφο και Μαγικές Τέχνες - Έλενα Πέτροβα Μπλαβάτσου
Βιβλίο Β

Ταχυδρομική ή τηλεφωνική παραγγελία με αντικαταβολή

Όνοματεπώνυμο.....Τηλέφωνο.....
Οδός.....Αριθμός.....Πόλη.....Τ.Κ.....

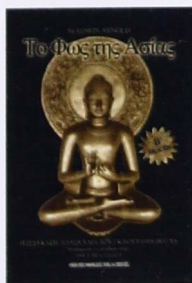

C W. Leadbeater

Σ' Εκείνους που Πενθούν
Αόρατοι Βοηθοί
Ζωή στο Επέκεινα
(Η Άλλη Όψη του Θανάτου)

Ernest Wood
Οι Επτά
Κοσμικές Ακτίνες

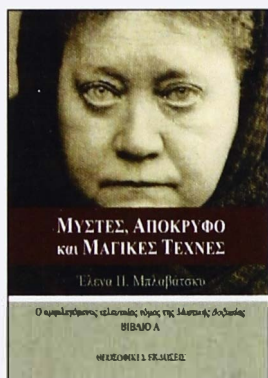

Sir Edwin Arnold
Το Φως της Ασίας

Κυκλοφόρησε
Έλενα Π. Μπλαβάτσκυ

ΜΥΣΤΕΣ, ΑΠΟΚΡΥΦΟ ΚΑΙ ΜΑΓΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ

Βιβλίο Α

Ο αμφιλεγόμενος τελευταίος τόμος της *Μυστικής Λοξασίας*, της Σύνθεσης της Θρησκείας, της Επιστήμης και της Φιλοσοφίας, τον οποίο πολλοί αμφισβητούν αν και η συγγραφέας στην Εισαγωγή της διασαφηνίζει ότι πρόκειται για τον τρίτο (στην Αγγλική γλώσσα) τόμο αυτού του έργου της, αφιερωμένο στους Μύστες και τις απόκρυφες γνώσεις που μεταδίδονταν στα αρχαία Μυστήρια και τις Μυστηριακές Σχολές. Εκδόθηκε αρχικά το 1897,

έξι χρόνια μετά τον θάνατο της συγγραφέως.

Στην Ελληνική έκδοσή του αποτελείται από δύο βιβλία: Α και Β. Μύστες της Δύσης, Αλληγορίες και Θαύματα, Μύστες της Ανατολής και Μυστικά Ιερά Βιβλία, Αποκρυφη Αστρονομία και Αστρολατρία, οι Ψυχές των Άστρων, Αλληγορίες και Μυστική Γνώση στο *Ζοχάρ* και την *Βίβλο*, Μυστικοί Κύκλοι, Πρακτική Εξάσκηση της Μαγείας, Επίδραση του Αποκρυφισμού στην Καθημερινή ζωή, κλπ. είναι μερικά από τα θέματα που εμπεριέχονται στα δύο αυτά βιβλία.

Ο τόμος αυτός (βιβλία Α και Β) αποτελεί πλήρη πραγματεία και συμπληρώνει τους προηγούμενους τόμους, συμβάλλοντας στην ολοκλήρωση του Magnum Opus της Ε.Π.Μπλαβάτσκυ. Και όπως επισημαίνει ο W. Kingsland (*The Real H.P. Blavatsky*, σ. 241): «Τί πλούτο γνώσεων θα είχαν αποκομίσει πράγματι οι άνθρωποι (...) εάν αυτά τα χειρόγραφα είχαν παραδοθεί τότε στους εκδότες. Ήταν ο 'τυφλός κόσμος' τόσο ανάξιος να λάβει αυτή την γνώση;»

(Σελ. 426, μέγεθος: 17X24, Λ.Τ. 26 €)

(Συνδρομητές ΙΛΙΣΟΥ & Μέλη της Θ.Ε. 20 €)

ΘΕΟΣΟΦΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ